

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

**Siyəzəndə dəhşət -
3 yeniyetmə
dənizdə
batdı**

yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 25 iyul 2023-cü il Çərşənbə axşamı № 126 (8262) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sülh danışıqlarında Qərb-Rusiya rəqabəti və Prezidentin mövqeyi

Arzu Nağıyev: "Bunu
tək Ermənistan deyil,
ABŞ, Rusiya və Avropa
Birliyi də dərk etməli,
gələcək üçün də
nəticələr çıxarmalıdır"

yazısı səh.9-da

Prezident:

**"Zəngəzur dəhlizi üzərində
çox fəal şəkildə çalışırıq"**

yazısı səh.4-də

**Bu gün Moskvada Rusiya,
Azərbaycan və Ermənistan XİN
rəhbərlərinin görüşü olacaq**

yazısı səh.2-də

Deputat:

**"Cənab İlham Əliyevin
yaratdığı yeni geosiyasi
situasiya dəyişməyəcək"**

yazısı səh.3-də

**Ermənistan tələsir, Türkiyənin isə
"Azərbaycan şərti" dəyişməzdir -
sərhədlər bu tarixdə açılacaq**

yazısı səh.7-də

**Dövlət üçün vacib arxiv olan
qəzetlərin "sağ qalması"
üçün nə edək? - rəylər**

yazısı səh.11-də

**Fransa Zəngəzurda konsulluq
açmaq üçün hərəkətə keçdi -
Bakıdan reaksiya**

yazısı səh.6-da

**Mövlam Şixəliyev "general"
rütbəsiindən məhrum edildi**

yazısı səh.2-də

**Zelenskinin hakimiyyətdən
salınacağı iddialarına reaksiya**

yazısı səh.14-də

QARABAĞDA BAKIYA QARŞI "SUMQAYIT-2"

SSENARİSİ? - PREZİDENT SON XƏBƏRDARLIĞINI EDİB!

Daşnak-revanşistlərdən Azərbaycana qarşı ilginclik təxribat planı; İlham Əliyevin "üçüncü dəfə olmayacaq" mesajı düz oxunmasa, işə komandolar qarışacaq...

yazısı səh.8-də

Yeni çəkilən yollar niyə dağılır - keyfiyyət, yoxsa....

Anar Nəcəfli: "Həmin yollardakı vəziyyət nəzarətdə saxlanılır, vaxtı gələndə..."

yazısı səh.10-da

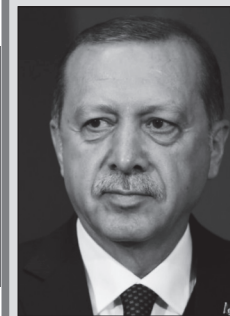
**Qubad İbadoğlu
barəsində həbs
qərarı -
itthamlar
bilindi**

yazısı səh.5-də

**63 hərbcini
Nəcməddin
Sadıqovun
dərkənarı ilə
döyüb işgəncə
veriblər - detallar**

yazısı səh.13-də

**Kasıb ölkələrin
gözü Ərdoğanında -
"Taxıl sazişi" nə
qarşı Putinin
7 şərti**

yazısı səh.12-də

yazısı səh.8-da

yazısı səh.7-də

Xələf Xələfov Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi təyin edildi

Xələf Əli oğlu Xələfov Azərbaycan Respublikası xarici işlər nazirinin müavini vəzifəsindən azad edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb.

Dövlət başçısının digər sərəncamı ilə Xələf Xələfov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi təyin edilib.

Mövlam Şixəliyev "general" rütbəsindən məhrum olundu

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Mövlam Şixəliyevin, Sahib Ələkbərovun və Yasin Məmmədovun ali hərbi rütbədən və dövlət təltiflərindən məhrum edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, sərəncam Mövlam Məmmədismayıl oğlu Şixəliyevin, Sahib Yunus oğlu Ələkbərovun və Yasin Seyfulla oğlu Məmmədovun ağır və xüsusilə ağır cinayətlər törətdiklərinə görə məhkum olunmaları barədə məhkəmə hökmünün qanuni qüvvəyə minməsi və Bakı Hərbi Məhkəməsinin təqdimatları əsas götürülərək imzalanıb.

Sərəncama əsasən, Mövlam Məmmədismayıl oğlu Şixəliyev general-mayor ali hərbi rütbəsindən, 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordenindən, "Vətən uğrunda" və "Hərbi xidmətlərə görə" medallarından məhrum edilib.

Sahib Yunus oğlu Ələkbərov və Yasin Seyfulla oğlu Məmmədov "Vətən uğrunda" medalından məhrum ediliblər. Bu sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Ağal kəndində ağaclar qanunsuz kəsilib

Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən nəzarət tədbirləri zamanı Zəngilan rayonunun Ağal kəndi ərazisində fəaliyyət göstərən "Northwest" MMC tərəfindən tikinti işləri aparılarkən ağacların kəsildiyi müəyyən edilib.

Bu barədə APA-ya Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Xidmət rəsmisi Bəhruz Məhəmmədov bildirib ki, faktla bağlı "Northwest" MMC-nin səlahiyyətli nümayəndəsi Firdovsi Abbasov barəsində akt, protokol tərtib edilib və qanunamüvafiq tədbir görülüb.

Bu gün Moskvada Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin görüşü olacaq

● yulun 25-də Moskvada Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Azərbaycan XİN rəhbəri Ceyhun Bayramov və erməni həmkarı Ararat Mirzoyanla üçtərəfli və ikitərəfli formatda danışıqları keçiriləcək.

Bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi açıqlama yayıb.

Üç ölkənin xarici siyasət idarələri rəhbərlərinin Qarabağ ətrafındakı vəziyyətin de-eskalasiyası və Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin 9 noyabr 2020, 11 yanvar, 26 noyabr 2021 və 31 oktyabr 2022-ci il tarixli üçtərəfli razılaşmalarının icrasının intensivləşdirilməsi yollarını

müzakirə edəcəkləri bildirilib.

Bakı ilə İrəvan arasında sülh müqaviləsinin hazırlanmasına, Rusiyanın maksimum

yardım göstərməyə hazır olduğu qalan məsələlərin həlli yollarının tapılmasına xüsusi diqqət yetiriləcək.

Nazirlər həmçinin Ermənistan-Azərbaycan normalaşmasının digər əsas məsələlərini, o cümlədən regionda nəqliyyat kommunikasiyalarının

açılması, Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin delimitasiyası, ictimaiyyət və ekspertlərin xətti ilə təmaslar, parlamentarilərin dialoqunun başlanmasını müzakirə edəcəklər.

Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyanla ikitərəfli danışıqlar zamanı siyasi, ticarət, iqtisadi və humanitar sahələrdə Rusiya-Azərbaycan və Rusiya-Ermənistan gündəmlərinin aktual məsələlərinin müzakirəsinə diqqət yetirmək planlaşdırılır.

Şirvanda partlayış: ölən və xəsarət alan var

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Şirvan şəhərində yerləşən zavodunda sursat partlayışı olub.

Hadisə iyulun 24-də saat 11.30 radələrində qeydə alınıb. Yığma sexində sursatın partlaması nəticəsində bir nəfər işçi ölüb. Bir işçi müxtəlif xəsarətlərlə Şirvan Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, dünən saat 12 radələrində nazirliyin "Şirvan Araz zavodu" MMC-də M6 partladıcı başlığın aralıq ötürücüsünü sıxarkən partlayış baş verib. Nəticədə bir nəfər vəfat edib, bir nəfər isə əlindən xəsarət alıb.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Şirvanda yerləşən zavodunda baş verən partlayışla bağlı cinayət işi açılıb.

Bu barədə APA-nın sorğusuna cavab olaraq Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən bildirilib.

Məlumatla görə, MSN-in Şirvan şəhərində yerləşən zavodunda sursat partlayışı nəticəsində 1966-cı il təvəllüdlü Mehman Əhmədovun ölümü, 1978-ci il təvəllüdlü Səbinə Şəkərovanın isə xəsarətlər alması faktı ilə bağlı Şirvan Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 162.2-ci (əmək mühafizəsi qaydalarını pozma ehtiyatsızlıqdan insan ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

233 yeni "kirayə mənzil" satışa çıxarılıb

● poteka və Kredit Zəmanət Fondunun (Fond) satmaq öhdəliyi ilə kirayə mexanizmi çərçivəsində vətəndaşlara təklif etdiyi yaşayış sahələrinin siyahısına daha 233 yeni mənzil əlavə edilib.

Bu barədə "APA-Economics"ə fondan bildirilib. Məlumatla görə, yaşayış sahələri Abşeron rayonu, Saray qəsəbəsi, Məhəmməd Əsədov küçəsində yerləşir. Mənzillərin aylıq ödənişi 376 manatdan başlayır. Yeni mənzillər Elektron ipoteka və kredit zəmanət sistemi (EİKZS) üzərindən vətəndaşların seçimi üçün 03 avqust 2023-cü il tarixindən etibarən açıq olacaq. Vətəndaşlar yaşayış kompleksləri üzrə təklif olunan mənzillərin siyahısı ilə bu keçid vasitəsilə tanış ola bilərlər.

Qeyd edək ki, indiyədək satmaq öhdəliyi ilə kirayə mexanizmi çərçivəsində 3736 vətəndaşla kirayə müqaviləsi bağlanıb. Kirayəçilərə dair tələblər, müraciətlərin qəbulu, onlara baxılması, yaşayış sahələrinin seçilməsi və rəsmiləşdirilməsi barədə ətraflı məlumatı Fondun internet sahifəsindən (www.mcgf.gov.az), həmçinin "1549" Çağrı Mərkəzinə zəng etməklə, elektron sistemdən istifadəyə dair məlumatı isə EİKZS-də yerləşdirilmiş təlimatdan əldə etmək mümkündür.

Dövlət Agentliyi müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmətə qəbul elan edir

● strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmətə qəbul elan edir.

Bu barədə APA-ya Dövlət Agentliyindən bildirilib.

Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinə müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olmaq arzusunda olan vətəndaşların qəbuluna başlanılır.

“Onlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü 86,6 min kvadratkilometr ərazidə tanıdılar. Bu əraziyə Qarabağ və Ermənistan ərazisində olan səkkiz Azərbaycan anklavı da daxildir”.

Musavat.com-un xəbərinə görə, bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyulun 20-də Çinin “China Media Group” media korporasiyasına müsahibəsində deyib.

Azərbaycan Prezidenti müxbirin “Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinə gəldikdə, bilirik ki, atəşkəs mövcuddur, lakin vəziyyət müəkkəb olaraq qalır. Əvvəlki hadisələrin hamısını nəzərə alaraq, cənab Prezident, Siz sülh müqaviləsi haqqında nə düşünürsünüz? Onu nə vaxt gözləmək olar? Əgər olarsa, o, necə olacaq?” sualına cavabında deyib: “Düşünürəm ki, ona ən yaxın gələcəkdə nail olmaq olar. Nəyə görə mən bu cür düşünürəm, çünki Ermənistan çox mühüm bəyanatla çıxış etməli idi ki, onlar nəinki Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyırlar, - əslində onlar bunu rəsmən ötən ilin oktyabrında bəyan etdilər və sonra bir neçə dəfə təsdiqlədilər, - həmçinin bu ilin mayında onlar bunu aydınlaşdırdılar, çünki biz tələb etdik ki, onlar Qarabağı Azərbaycanın hissəsi kimi tanıdıqlarını qeyd etsinlər. Onlar Azərbaycanın ərazi

“Düşünürəm ki, Ermənistanla sülh müqaviləsinə ən yaxın gələcəkdə nail olmaq olar”

Prezident Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımasından danışdı; “Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilər hər hansı digər Azərbaycan vətəndaşı qədər bərabər hüquq və təhlükəsizlik zəmanətinə malik olacaqlar”

bütövlüyünü 86,6 min kvadratkilometr ərazidə tanıdılar. Bu əraziyə Qarabağ və Ermənistan ərazisində olan səkkiz Azərbaycan anklavı da daxildir. Bu, əslində mühüm bəyanatdır. Bundan

sonra qalan yeganə məsələ, bunu kağız üzərinə köçürmək və imzalamadır.

İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra sülh müqaviləsi ilə bağlı mövqeyimiz həmin müqavilənin bey-

nəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanmasından ibarətdir. Biz sülh müqaviləsinin əsasını təşkil etməli olan beş beynəlxalq təməl prinsipini hazırladıq. Bir neçə dəfə danışıqlar aparılıb və

iyunun sonunda davam etdiriləcək. Fikir ayrılığının yeganə əsas müddəası onunla bağlı idi ki, Ermənistan Qarabağı rəsmən Azərbaycanın hissəsi kimi tanısin. Artıq deydim kimi, bir - onlar qeyd etməlidir ki, Qarabağ Azərbaycandır və indi isə onlar ikinci etməlidirlər: imzalamalıdır. Bundan sonra razılaşma əldə oluna bilər və düşünürəm ki, əgər ermənilər sözlədiklərini yerinə yetirərlərsə və əgər bu, yenidən siyasi manevr deyilsə, prosesi yubutmaq cəhdləri naminə ixtira edilən hekayət deyilsə, onda biz ilin sonuna qədər sülh müqaviləsinə nail olaraq, onu imzalaya bilərik. Bu, həqiqətən mühüm geosiyasi amilə çevrilə bilər, uzunmüddətli qarşıdurmaya son qoyar, Qafqazda real sülh yara-

dar, bütün kommunikasiyaları açar”, - Prezident qeyd edib.

“Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilər hər hansı digər Azərbaycan vətəndaşı qədər bərabər hüquq və təhlükəsizlik zəmanətinə malik olacaqlar” - deyə, Azərbaycan Prezidenti müsahibəsində bildirib: “Həmçinin əlavə etmək istəyirəm, Azərbaycandakı erməni azlığına gəldikdə, biz artıq rəsmən bəyan etmişik ki, onların hüquqları və təhlükəsizliyi Azərbaycan Konstitusiyası əsasında lazımcına qorunacaq. Bununla belə, Azərbaycan onlarla etnik qrupun, o cümlədən ermənilərin yaşadığı ölkədir. Bizim dini və ya etnik zəmində heç zaman hər hansı problemimiz olmayıb. Buna görə, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan ermənilər hər hansı digər Azərbaycan vətəndaşı qədər bərabər hüquq və təhlükəsizlik zəmanətinə malik olacaqlar. Düşünürəm ki, bu, tam şəkildə beynəlxalq hüququn normalarına uyğundur və fikrimcə, Azərbaycanın bu mövqeyi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəyərləndirilir”.

ABŞ-dan qəribə “Laçın dəhlizi” açıqlaması - Beynəlxalq Məhkəmə öz sözünü deyibsə...

Bəhruz Məhərrəmov: “Cənab İlham Əliyevin yaratdığı yeni geosiyasi situasiya dəyişməyəcək”

Niyaməddin Orduxanlı: “Azərbaycan tam haqlıdır və...”

“ABŞ Azərbaycanın Laçın yolunu həm kommersiya, həm humanitar, həm də şəxsi avtomobillər üçün “blokada” vəziyyətində saxlamasından narahatdır”.

Bunu həftəsonu ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller deyib. O bildirib ki, guya humanitar hərəkətlərin “dayandırılması” vəziyyəti “pisləşdirir” və sülh prosesində etimadın yaradılması söyləyir. “Vaşinqton regionda sülhün Qarabağ əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyinin təmin edilməsini ehtiva etməsi fikrini dəstəkləyir. Biz bu məqsədə çatmaq üçün dialoqu alqışlayırıq”. Qeyd edək ki, Bakı bir neçə dəfə Ağdam-Xankəndi yolu ilə Qarabağdakı erməni əhaliyə yardım imkanını təklif etsə də, erməni icmasını girov saxlayan separatçı-terrorçular bundan imtina edir. Yeri gəlmişkən, iyu-

lun 22-də “Euronews”-in jurnalisti Anelisa Borxes Laçın şərhə keçid məntəqəsini ziyarət edib. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə jurnalist öz sosial şəbəkə hesabında status paylaşib.

“Laçın dəhlizi. 22 iyul. İndi buradan Qırmızı Xaç Komitəsinin maşınları keçir. Bu, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin ən mübahisəli hissəsidir. Ermənilər deyirlər ki, Azərbaycan onları mühasirədə saxlayır, baxmayaraq ki, azərbaycanlılar, sadəcə olaraq, sərhədlərinə nəzarət edir, humanitar yardımın keçməsinə icazə verirlər”, - o bildirib.

Qeyd edək ki, erməni medi-

ası ya onun statusunu tam verməyib, ya da Borxesin “çox güman ki, Şuşada keçirilən global forumun iştirakçılarından biridir” deyərək, onun mövqeyini nəyəsasə bağlamağa, bu cür şərhəməyə çalışıblar. Əlavə edək ki, az öncə BMT yanında Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (BƏM) Ermənistanın Laçın nəzarət-buraxılış postunun qanunsuzluğu ilə bağlı iddiasını rədd edib. O zaman ABŞ nədən ilin-günün bu vaxtında “blokada”dan narahat olsun ki, üstəlik, Bakı humanitar təchizat üçün Ağdam yolunu da təklif edib və Brüsseldə bu variantı dəstəklənib...

Deputat Bəhruz Məhərrəmov Ali Baş Komandanın yaratdığı reallığın dəyişməyəcəyinə əmindir: “ABŞ Dövlət Departamenti sözçüsünün “Azərbaycanın Laçın yolunu

həm kommersiya, həm humanitar, həm də şəxsi avtomobillər üçün “blokada” vəziyyətində saxlamasından” narahatlıq ifadə etməsi Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinin Vaşinqton platforması ilə bağlı suallar meydana çıxarır. Əgər ABŞ reallığı və Azərbaycanın mövqeyini nəzərə almadan, habelə ən əsas Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarını heçə sayaraq separatçıların və Ermənistanın dediyini təkrar edərsə, bu artıq sülh prosesində Vaşinqtonun qərəzsiz və tərəfsiz olmasını bu reallığına alır. Bu mövqə 30 il sonra Vaşinqtonun “907-ci düzəliş” rüsvayçılığını təkrarlaması deməkdir. Dünyanın aparıcı güclərindən biri və BMT TŞ-nin daimi üzvü kimi ABŞ ədalətli davranmalı və beynəlxalq hüquqa hörmətlə yanaşmalıdır.

Bildiyiniz kimi, Brüssel prosesi çərçivəsində Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti cənab Şarl Mişel özü məsələ ilə bağlı ədalətli mövqə ifadə edib. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi ermənilərin humanitar fəlakət və blokada tələblərini əsassız sayaraq rədd edib, habelə cəmi iki gün öncə “Euronews”-un jurnalisti Laçın sərhəd-keçid məntəqəsini ziyarət edərək Qırmızı Xaç Komitəsinin maşınlarının sərbəst keçdiyini, ermənilərin iddia etdiyi kimi, mühasirədə saxlanmadıqlarını və azərbay-

canlıların, sadəcə olaraq, öz sərhədlərinə nəzarət etdiyini göstərərək bəyan etmişdi. Bütün bunların fonunda Vaşinqtondan səslənən bu fikirlər ABŞ-ın beynəlxalq hüquq normalarını və oturmuş beynəlxalq davranış qaydalarını pozmasıdır. Bildiyiniz kimi, 2023-cü ilin altı ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə möhtərəm Prezident də bəyan etmişdi ki, “Böyük dövlətlər, hansılar ki, beynəlxalq hüququn təminatçısı rolunu öz üzərinə götürüblər, birinci onlar bu hüququ pozurlar və sonra da onu əsaslandırırlar”.

İndi təbii ki, bizi proseslərin sonrakı mərhələsi maraqlandırır. Biz Vaşinqton kimi tərəfdarlarımızın reallığa ədalətli yanaşmasını ilin arzu edirik, lakin əks ssenarinin mümkünlüyü halında belə, cənab İlham Əliyevin yaratdığı yeni geosiyasi situasiya dəyişməyəcək, Vaşinqton özü də tədricən regionda maraqları naminə bu reallığı həzm etməli olacaq”.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı burada, ümumiyyətlə, blokadadan söhbət getmədiyini söylədi: “Amerika Azərbaycanın ermənilərə görə Laçın yolu ilə bağlı narahatlığını gizlədə bilmir. Çünki ermənilərə böyük sevgiləri var. Azərbaycan Xankəndidə yaşayan erməniləri blokadaya almayıb. Hər gün biz Laçın buraxılış məntəqəsindən onlarla erməninin Ermənistan-dan Xankəndinə və ya əksinə hərəkət etdiyini görürük. Hansı beynəlxalq hüquqa sığır ki, qonşu ölkədən gələnləri yoxlamayasan?! Amerika bir quşu belə yoxlamadan öz ölkəsinə buraxmır. İndi də Azərbaycan 30 ildir Azərbaycana düşməncilik edənləri, Ermənistandan gələn və gedənləri yoxlayır. ABŞ-ın bu

bəyanatını Azərbaycana olunan təzyiq kimi qiymətləndirirəm və elə həmin ABŞ-a sual vermək istəyirəm ki, uzun illərdir Azərbaycan ərazisi olan və yüz minlərlə vətəndaşı yaşayan Naxçıvanı Ermənistan tam blokadaya alıb və niyə bir dəfə də olsun bəyanat verməmişiniz?! Naxçıvan əhalisi qışda ən ağır və dözülməz şəraitdə saxlanılırdı. O zaman niyə humanizm və ya insan faktoru yadınıza düşmürdü? Bu cür ikili yanaşmadır ki, Azərbaycan xalqı ABŞ-dan ədalətli mövqə gözləmir. O Amerika ki, təcavüzə məruz qalan Azərbaycana sanksiya tətbiq etdi. Təcavüz edən Ermənistana dəstək verdi. Söhbət 907-ci düzəlişdən gedir. Rusiyanı Ukraynanın ərazisini işğal etdiyinə görə işğalçı adlandırır, sanksiya tətbiq edir, ancaq Azərbaycanın ərazisini işğal edən Ermənistana hər cür dəstək verir. Bunun adı nədir? Xalqımız Amerikadan bu suala cavab gözləyir. Vaşinqton regionda sülhün təminatını istəyirsə, haqqın yanında olmalıdır. Bakının Ağdam-Xankəndi yolu ilə Qarabağdakı erməni əhaliyə yardım imkanını təklif etməsinə niyə dilə gətirmir? Axı erməni icmasını girov saxlayan separatçı-terrorçular bundan imtina edir. Bunu yaxşı bilirlər. Xarici jurnalistlərin Laçın buraxılış məntəqəsindən Qırmızı Xaç Komitəsinin maşınlarının keçdiyinə dair yaydığı məlumatları da “görmək” istəyirlər. BMT yanında Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (BƏM) Ermənistanın Laçın nəzarət-buraxılış postunun qanunsuzluğu ilə bağlı iddiasını rədd etməsi faktı da onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan tam haqlıdır və heç bir blokadadan söhbət gedə bilməz”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Prezident: “Zəngəzur dəhlizi üzərində çox fəal şəkildə çalışırıq”

“... Bəli, bu, həqiqətdir. Yeri gəlmişkən, biz bu səbəbdən bu marşrutun qurulmasına və çəkilməsinə başladığımız, çünki o, mövcud deyildi. Bu, Azərbaycanın irəli sürdüyü və Türkiyə ilə Gürcüstan-dakı tərəfdaşlarımızın fəal dəstəyini almış yeni daşımalar yoludur, bağlantıdır və infrastruktur-dur”.

APA xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Çin “China Media Group” media korporasiyasına müsahibəsində müxbirin “Məndə çox maraqlı məlumatlar var ki, Sizinlə bölüşmək istərdim. Oradan görünür ki, Çindən Avropaya göndərilən mallar dənizlə orta hesabla 36 gün çəkir, əgər siyasi məsələlər olmasa, Transsibir marşrutu ilə 20 gün çəkir və Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolundan istifadə edərək, Orta dəhlizlə isə cəmi 12 gün çəkir” sualına cavabında söyləyib.

“2017-ci ildə burada - Bakıda həmin layihənin rəsmi açılışı baş tutdu. Həmin vaxt Orta dəhlizlə daşımalar hələ ki prioritetlərdən biri hesab edilmirdi. Buna görə biz lazım olduğu qədər yüklərin daşınma həcminə sərmayələr yatırdıq. Lakin hazırda biz nə ilə məşğuluq? Biz həmin yolun təkmilləşdirilməsi işlərinə artıq bir neçə ay bundan əvvəl başladığımız və nəticədə həmin marşrutla əvvəlcə nəzərdə tutulduğundan beş dəfə artıq yüklər daşına biləcək.

Biz Azərbaycandan Türkiyə və Avropa istiqamətində gedən əlavə yol olacaq Zəngəzur dəhlizi üzərində çox fəal şəkildə çalışırıq. Azərbaycan ərazisində tikinti işlərinin təxminən 70 faizi artıq başa çatdırılıb. Beləliklə, Azərbaycan ərazisindən təkcə Bakı-Tiflis-Qars kimi bir yol keçməyəcək, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi işə salınacaq. Bir sözlə, bütün bunlar əlavə yüklər üçün digər imkanlar açacaq. Eyni zamanda Azərbaycan ərazisindən daşımalar, həmçinin Gürcüstanın dəniz limanından keçəcək. Biz bu sahədə müəyyən sərmayə imkanlarına böyük maraqla baxırıq. Həqiqətən daşımalarda əməkdaşlıq bütün ölkələr üçün çox faydalı olacaq və eyni zamanda o da vacibdir ki, bu işlər ölkələr arasında əlaqələri gücləndirəcək. Ölkələr bir-biri ilə daha sıx bağlı olacaq, integrasiya olacaq. Biz dəhliz boyunca bir çox istehsal sahələrini yaratmağı planlaşdırırıq və sadəcə, tranzit ölkə olmaq istəmirik. Geosiyasi baxımdan, bu, yaxşı haldır, yeni əlavə gəlir əldə etmək olar, biz Azərbaycanda böyük sənaye zonalarını yaratmaq istəyirik. Əslində bu istiqamətdə irəliləyirik. Hesab edərik ki, bu ay açılmış və artıq fəaliyyətə başlamış Ələt Azad İqtisadi Zonamızda istehsalatla məşğul olmaq, həmçinin Çin şirkətləri üçün cəlbəedici ola bilər. Əslində təsəvvür etdiyinizdən də geniş fürsətdir”, - Prezident qeyd edib.

İranın dövlət informasiya agentliyi İR-NA yaxın günlərdə Azərbaycanda öz bürosunu açacaq. Bu barədə iyulun 21-də Şuşa Qlobal Media Forumunda məlumat verilib.

Agentliyin Azərbaycanda nümayəndəlik açmasına münasibət bildiren Prezident İlham Əliyev deyib ki, “İRNA Azərbaycan” iki ölkə arasında münasibətlərin güclənməsinə müsbət təsir göstərəcək.

“Düşünürəm ki, ən yaxşı üsul auditoriyanızı, İrandakı auditoriyanızı Azərbaycandakı reallıqlar, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa prosesi haqqında məlumatlandırmaqdır. Əlbəttə, yaxşı olardı ki, İranda daha çox insan İkinci Qarabağ müharibəsi və postmüharibə vəziyyəti haqqında, xüsusilə Azərbaycanın daha geniş regional əməkdaşlıq gündəliyi haqqında məlumatlı olsun”, - deyən dövlət başçısı bu media orqanının fəaliyyətinə uğurlar arzulayıb.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, “İRNA” Xəbər Agentliyinin baş direktoru Əli Nadiri Azərbaycana 4 günlük səfəri çərçivəsində “AzərTA”-ın baş direktoru Vüqar Əliyevlə görüşüb. Bildirilib ki, görüşdə İranın Azərbaycandakı səfiri Seyid Abbas Musəvi də iştirak edib. Görüşdə belli olub ki, “İRNA Azərbaycan” bölməsinin fəaliyyətə başlaması barədə qərar verilib.

“İran və Azərbaycan arasında yaxşı münasibətlərin düşmənləri var” deyən “İRNA”-nın rəhbəri Azərbaycan Respublikasının Tehrandakı səfirliyinə edilən “faciəli basqından” (terror hadisəsi adlandırılmayıb - red.) təəssüfləndiyini və bunun münasibətlərə təsir etdiyini bildirib.

Qeyd edək ki, İR-NA-nın Azərbaycan bölməsinin fəaliyyətə başlaması barədə indiyə qədər heç bir məlumat yayılmayıb. Yalnız “4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media” mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunda sual verən “İRNA” müxbiri özünü “İRNA-Azəri” əməkdaşı kimi təqdim edib.

“Yeni Müsavat” Media Qrupunun rəhbəri, əməkdar jurnalist Rəfi Arifoğlu xatırladı ki, İran və Azərbaycan arasında münasibətlərin gərginləşməsinin səbəbləri İrandır. R.Arifoğlu vurğuladı ki, rəsmi Tehranın Azərbaycanın maraq və mənafeyinə, dövlət müstəqilliyinin əleyhinə yönəlmiş siyasəti informasiya məkanında da özünü göstərməkdədir: “İranın dövlət qurumlarına bağlı olan bütün media quruluşları (red: İranda media azad deyil, dövlət tərəfindən tam idarə olunur) Qarabağla bağlı haqq davamızda, o cümlədən Azərbaycanın dünyada yeri və mövqeyinin daha da möhkəmlənmə-

si istiqamətində atdığı addımlarda hər zaman əleyhimizə olublar. İranın indiki hakimiyyəti yalnız rəsmi Bakını deyil, bütövlükdə Azərbaycan dövlətini və xalqını hədəf altına alıb. Bu baxımdan münasibətlərin düzəlməsi təşəbbüsü, əlbəttə, yenə də İran tərəfdən gələcək. Əgər bu təşəbbüs “İRNA” agentliyinin Azərbaycanda şöbəsinin açılması ilə

anons vermişdi. Agentliyin rəhbəri Əli Nadiri “AzərTA”-da görüş keçirmiş, müvafiq danışıqlar aparmışdı. Düşünürəm ki, informasiya vasitəsilə gələcək fəaliyyəti tənzimləyəcək addımlar atıla bilər”.

A.Nağıyev İran-Azərbaycan arasında müəyyən yaxınlaşmanın olduğunu göstərən addımların atıldığını

Bakıdan Tehrana daha bir şans - İlham Əliyevdən İrana mühüm jest

Rauf Arifoğlu: “Hər hansı agentliyin şöbəsinin açılması qlobal siyasətə təsir edən amil deyil”

başlayırsa, bunu şərh etmək çətindir. Hər hansı agentliyin şöbəsinin açılması qlobal siyasətə təsir edən amil deyil. Əsas məsələ İranın dövlət siyasətinin düşmənçilik, Azərbaycanın maraq və mənafeyinə zidd kursunun dəyişdirilməsidir. İran rejimi, o cümlədən onun rəsmi siyasəti, eyni zamanda rəsmi informasiya kursu Ermənistan üçün xeyirli, Azərbaycana isə ziddir. Bu kurs dəyişmir. Buna görə də hesab edərik ki, hər hansı agentliyin şöbəsinin açılması irəliyə doğru addım sayıla bilər. İrəliyə doğru addım İranın düşmənçilik siyasətindən və özünü erməni kimi aparmasından imtina etməkdən keçir. Biz bu addımları gözləyirik”.

Millət vəkili Arzu Nağıyevin fikrincə, media diplomatiyasının inkişafı əhəmiyyətlidir: “İRNA İran İslam Respublikasının rəsmi agentliyidir, hökumət tərəfindən maliyyələşdirilir. Eyni zamanda “İran” adlı qəzet çap edir, İranda 60-dan çox ofisi var, Yaxın Şərqdə, ABŞ-da, ümumilikdə 30 ölkədə büroları fəaliyyət göstərir, yeni ən böyük informasiya agentliklərindən biridir. Hər zaman dövlətin mövqeyini əks etdirən çıxışlar, mövzular, yazılar dərc edir. Daha öncə İranın Azərbaycanı səfiri Seyid Abbas Musəvi “İRNA”-nın fəaliyyətini bərpa edəcəyi ilə bağlı

Arzu Nağıyev: “İki ölkə arasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə media diplomatiyasının təsiri mümkündür”

ğını qeyd etdi: “İran xarici işlər nazirinin Azərbaycana səfər etməsi, eyni zamanda bizim nümayəndə heyətimizin kommunikasiyaların açılması ilə bağlı səfərləri iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşması üçün müəyyən addımların atıldığına sübutdur. Bununla yanaşı, Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə hücumla görə məlumatın verilməməsi ilə əlaqədar gərginlik davam etməkdədir. İki ölkə arasında əlaqələrin möhkəmlənməsinə media diplomatiyasının təsiri mümkündür, hətta müsbətdir. Şuşada keçirilən Qlobal Media Forumunda prezidentə verilən sualın cavabından da hiss olunur ki, bu istiqamətdə inkişaf labüddür. “İRNA”-nın bürosu açılarsa, yeni müxbir göndəriləcək, bu da o deməkdir ki, onun fəaliyyətindən çox şey asılıdır. Bu, münasibətlərin müsbət istiqamətdə inkişafına yardım edə bilər”.

Siyasi analitik Asif Nərimanlı isə mövzunu belə şərh edib: “İranın dövlət agentliyi “İRNA”-nın Azərbaycan dilində bölməsi fəaliyyətə başlayıb. Məqsədin “Azərbaycan auditoriyasının İranla bağlı xəbərlərə birbaşa çıxışının olmasına şəraitin yaradılması və iki ölkənin ortaq düşmənlərinin (?) media planlarına qarşı fəaliyyət göstərmək, saxta xəbərlərlə mübarizə aparmaq” olduğu qeyd

olunur. Amma və lakin İranın bu addımındakı hiylə də nəzərdən qaçmamalıdır. “İRNA”-nın Azərbaycan bölməsi “İRNA Azəri” adı ilə açılıb. “Azəri” adlı millət, yaxud belə bir dil varmı? Agentliyin əməkdaşı Muhammad Rızapur da Şuşada Prezident İlham Əliyevə sual ünvanlayanda “İRNA Azəri” demişdi, Prezident isə cavabında “İRNA Azərbaycan” olaraq düzəliş et-

Asif Nərimanlı: “Azərbaycan bölməsi “İRNA Azəri” adı ilə açılıb, “azəri” adlı millət, yaxud belə bir dil varmı?”

mişdi. O zaman sual yaranır: İran “xoş niyyət” olaraq qələmə verdiyi bu addımda Azərbaycanın və Azərbaycan dilinin adını niyə təhrif edir?! “Azəri” adının arxasında hansı niyyət yatır? “Azəri” - azərbaycanlıların türk yox, farsdan dönmə millət olduğu ideologiyasına xidmət edən əsas tezisidir. İlk dəfə Əhməd Kəsrəvi tərəfindən irəli sürülüb. Kəsrəvi 1921-ci ildə nəşr etdirdiyi “Azəri ya Zəban Bastane Azərbaycan” adlı kitabında iddia edir ki, “azərbaycanlılar türk yox, “azəri” adlı ayrı millətdir və farsların bir qoludur, “azəri” dili də fars dilinin törəməsidir, azərilər türklərin bölgəyə gəlişindən sonra dillərini dəyişiblər”. “Kəsrəviçilik” təlimi olaraq yayılan bu iddia İran rejimi tərəfindən Şimali Cənubi ayrılmaq məqsədində xidmət et-sə də, SSRİ-də də azərbaycanlıların Türkiyədən uzaqlaşdırılması siyasətində istifadə olunurdu. 1979-cu ildə mollalar şahı devrəlsələr də, “azəri” ideologiyasını davam etdirir, təkcə Cənubdakı soydaşlarımızla tətbiq edilmir, eyni zamanda “Azərbaycan İranın tarixi parçası olub” siyasətində Arazın bu tayına da ixrac olunur. İndi “İRNA”-nın - İran dövlət agentliyinin Azərbaycan dilindəki bölməsinin “Azəri” adlandırılması “kəsrəviçilik” təliminin və eyni siyasətin davamı deyilmi?!”

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

İsveçin NATO üzvlüyünə Ərdoğanın Xankəndi "şerti" - erməni isterikası

Politoloq: "Düşmənin uydurmasıdır, Avropa ölkələri ilə belə bir bazarlıq həyata keçirmək qətiyyən mümkün deyil"

Ermənistandakı isterik vəziyyət ölkənin politoloqlarını da sırayət etməkdədir. İndi iş o yerə çatıb ki, hətta İsveçin NATO üzvlüyünün də guya Qarabağa aidiyyəti olduğu haqda ağlasığmaz iddialar səsləndirənlər var.

"Ermənilərin "artsax"-dan çıxarılması İsveçin NATO-ya daxil olması üçün səsvərmənin ilkin şərtlərindən biridir və təsadüfi deyil ki, Türkiyə Prezidenti Ərdoğan Vilnüsde keçirilən sammit zamanı Rusiya sülhməramlılarının oradan çıxarılmasını elan etdi".

Bu sərsəm iddiaları politoloq Stepan Danielyan öz Facebook səhifəsində yazıb. Daha sonra erməni politoloq bunları qeyd edib: "Türkiyənin növbəti şərti Sünikin (Zəngəzurun-red.) təslim olmasıdır. Ermənistanın indiki hakimiyyəti bilərəkdən bu istiqamətdə hərəkət edir.

Bu hökumətin istefası ilə vəziyyət dəyişə bilər, amma bunun üçün insanlar lazımdır".

Bu, ermənilərin psixoz vəziyyətdə olduğunu göstərməklə yanaşı, məqsəd həm də Türkiyəyə qarşı növbəti böhtan cəhdidir. Erməni politoloqlar zaman-zaman bu cür isterik bəyanatlar verirlər ki, burada da məqsəd Türkiyənin guya anti-erməni mövqeyini qabartmaq, həm də Ankara ilə Moskvanı üz-üzə qoymaq cəhdidir.

Məlumdur ki, İsveçin NATO üzvlüyü ilə bağlı Türkiyənin prinsipial razılığı hələ də yoxdur, son Quran yandırılmasından sonra da belə bir qərarın parlamentdə təsdiqlənəcəyi hələ ki gözlənilmir. Amma erməni politoloq bu uydurması ilə həm Türkiyəni şərhləyir, həm də Rusiya ilə hazırkı gərgin münasibətləri daha da gərginləşdirmək istəyir.

Bəs ekspertlər nə düşünürlər, bu sərsəm versiyanın arxasında duran hansısa niyyətlər varmı?

Mövzu ilə bağlı politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a danışdı: "Erməni politoloqun bu sərsəm açıqlaması başdan-ayağa ağ yalandır. Yeni İsveç kimi demokratik bir ölkə ilə bu mövzuda danışmaq aparmaq olarmı? Əlbəttə ki, qətiyyən xeyr. Sadəcə, ermənilər həmişə olduğu kimi, bu məsələdən də qara piar kimi istifadə edirlər.

Məlum olduğu kimi, Ankara, Prezident Ərdoğan İsveçin NATO-ya daxil olması müqabilində Türkiyə vətəndaşlarının Avropa Birliyi ölkələrinə vizasız şəkildə gedə bilməsini qarşılıq kimi tələb edir. Məgər İsveçlə başqa ölkə barəsində bazarlıq etmək, qarşısına öhdəlik qoymaq olar? Sadəcə, qeyd etdiyim kimi, ermənilər bu dəfə də həyasızcasına aləmə ağ yalanla car çəkib, hər şeyi alt-üst etməyə çalışırlar.

Beləliklə, erməni politoloqların bu cür yalanları həm Türkiyə ilə Rusiyanı qarşı-qarşıya, həm də İsveçə pis vəziyyətdə qoymaq şəraitini yaradır. Bu elə bir yalandır ki, onun ayaq tutub yeriməsi mümkün deyil. Hər halda, ağıllı, demokratik düşüncə tərzinə malik, Avropanı tanıyan adamlar bilirlər ki, Avropa ölkələri ilə belə bir bazarlıq həyata keçirmək qətiyyən mümkün deyil".

Qabil Hüseynli erməni politoloqların tez-tez "təsadüfi deyil ki, Türkiyə prezidenti Ərdoğan Vilnüsde keçirilən sammit zamanı Rusiya sülhməramlılarının oradan çıxarılmasını elan etdi" iddialarına da münasibət bildirib: "Qeyd edim ki, Ərdoğan Rusiya sülhməramlılarının çıxarılması ilə bağlı suala cavab verərkən imzalanmış üçtərəfli müqaviləni əsas gətirdi. Cənab Ərdoğan rus sülhməramlılarının bölgədən çıxarılmasından söz açmadı, sadəcə, bildirdi ki, onların bölgədə qalması 2025-ci ildə başa çatır. Yoxsa ki, Ərdoğan iki ayağını bir başmağa dirəyib demədi ki, rus sülhməramlıları mütləq 2025-ci ildə Qarabağdan çıxarılacaq. Bu, Azərbaycanın səlahiyyətində olan məsələdir. Yeni Ərdoğan imzalanmış sənəddə bu məsələnin yalnız hüquqi cəhətlərinin necə əks olunduğunu dedi. Bundan artıq fikir səsləndirmədi. Onun sözünü müxtəlif yerlərə yozmağa çalışanlar bunu məqsədli və hansısa məkrli siyasi məqsəddə çatmaq üçün edir və bu, çox yaramaz və əxlaqsız bir işdir".

Politoloq Zaur Məmmədov isə qeyd edib: "Məsələ burasındadır ki, hazırda Cənubi Qafqazda Azərbaycan və Ermənistan

arasında davam etməkdə olan sülh danışıqları dialoq, o cümlədən Qarabağın dağlıq hissəsi ilə bağlı məsələni ehtiva edir. Və bu da məlumdur ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi olması artıq beynəlxalq aktivlər tərəfindən qəbul edilməkdədir. Bunun da nəticəsidir ki, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan əgər 2020-ci ildə, müharibədən sonra qeyd edirdisə ki, "Qarabağ məsələsinin həll edilməsi və Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanınması gələcəkdə Qərbi Zəngəzurun itirilməsinə gətirib çıxara bilər və Ermənistan hakimiyyəti bunu etməməlidir", bugünlərdə isə bəyanat verdi ki, Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi olmasını Nikol Paşinyan artıq sözdə qəbul edib. Yeni artıq reallığı daha çox başa düşürlər.

Burada əsas məsələ odur ki, Ermənistan Qarabağın dağlıq hissəsi ilə bağlı məsələni həll etməlidir, əks təqdirdə, Azərbaycan məsələni birtərəfli şəkildə həll edərək, bu və digər şəkildə separatçıları, erməni hərbi birləşmələrini oradan çıxaracaq.

O ki qaldı Türkiyə məsələsinə, əlbəttə ki, erməni KİV-ləri həm Türkiyə-Amerika, həm də Türkiyə-Rusi-

Qubad İbadoğlu barəsində həbs qərarı - ittihamlar bilindi

FETÖ-nün Azərbaycandakı keçmiş rəhbərlərindən olan Döyrüş Cəfərov və digər 3 nəfər barəsində də həbs-qətimkan tədbiri seçildi

İyulun 23-də saxlanılan ADR Partiyasının rəhbəri Qubad İbadoğlu iyulun 24-də məhkəmə qarşısına çıxarılıb. Nərimanov Rayon Məhkəməsi istintaqın təqdimatına baxaraq Qubad İbadoğlu barəsində 3 ay 26 gün müddətinə həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsinə dair qərar qəbul edib.

O, Cinayət Məcəlləsinin 204.1 (Saxta pul və ya qiymətli kağızlar hazırlama, əldə etmə və ya satma) və 204.3.1 (saxta pul və ya qiymətli kağızlar hazırlama, əldə etmə və ya satma - müştəşkil dəstə tərəfindən törədildikdə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Cinayət Məcəlləsinin 204.3.1 maddəsində 8 ildən 12 ilə qədər azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulub.

DİN-in mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Türkiyə Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyindən daxil olan məlumat əsasında ölkəmizdə FETÖ ilə əlaqəli olan şəxslərə qarşı əməliyyat tədbirləri keçirib. Tədbirlərlə saxlanılan 5 nəfərdən biri Q.İbadoğlu ilə əlaqəsinin olması barədə ifadə verib. Həmin ifadə əsasında Q.İbadoğlunun ofisində axtarış aparılıb, iş üzrə zəruri əhəmiyyət kəsb edən sənədlər aşkarlanıb və Q.İbadoğlu saxlanılıb.

FETÖ-nün Azərbaycandakı keçmiş rəhbərlərindən olan Döyrüş Cəfərov, təşkilatın maliyyə işlərinə cavabdeh olan Gümrəh Əbdürəhmanov, "Yurd" mərkəzinin direktoru Ruslan Əliyev və təşkilati işlərə cavabdeh şəxs Anar Əliyev barəsində də həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

APA xəbər verir ki, təqsirləndirilən şəxslər barəsində Nərimanov Rayon Məhkəməsində müstəntiqin verdiyi vəsatətlərə baxılıb.

Məhkəmə vəsatətləri təmin edib və onların hər biri barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçib.

Onlara Cinayət Məcəlləsinin 204.3.1 (saxta pul və ya qiymətli kağızlar hazırlama, əldə etmə və ya satma - müştəşkil dəstə tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə ittiham verilib və təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb ediliblər.

Saxlanılanlardan "Yurd" mərkəzinin direktoru Ruslan Əliyev universitetlərdən birinin müəllimidir.

ya münasibətlərinə xələl gətirmək üçün ara-sıra sərsəm iddialar ortaya atır. Türkiyə bu gün Rusiya ilə həm Qarabağı, həm də Suriyanı, Liviyanı da müzakirə edir. Türkiyə NATO-nun əsas qüvvəsi kimi çox aparıcı bir gücə çevrilib. Həmçinin İsveçin də NATO-ya da-

xil olması, Ukrayna-Krım, taxıl böhranı məsələsində oturuşmuş bir dövlət olduğunu sübut etdi. Bu baxımdan, Qərb dövlətlərinin bir çoxu Türkiyənin maraqları ilə uzlaşmaq faktı qarşısında qalacaq".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Fransa Zəngəzurda konsulluq açmaq üçün hərəkətə keçib. Bu təkliflə Fransa Milli Assambleyasında Fransa-Ermənistan dostluq qrupunun sədri Ann-Lorens Petel və Senatda analoji qrupun sədri Gilbert-Lyuk Devinaz Fransanın xarici işlər naziri Ketrin Kolonnaya rəsmi məktub göndərilib.

Fransa parlamentarilərinin fikrincə, Ermənistan Respublikasının cənubunda yerləşən Sünik rayonu əhalinin ən az məskunlaşdığı dağlıq rayon olsa da, coğrafi təcridinə baxmayaraq, 4500 kvadrat kilometr ərazisi ilə Cənubi Qafqazın geosiyasi məsələlərində mərkəzi yer tutur: "Axi Azərbaycan Naxçıvanla quru əlaqəsinə nail olmaq istəyir. Buna görə də Sünik üçün ambisiyaları var. Bu ambisiyalar Bosfor boğazının türk əhalisini Xəzər dənizi regionu ilə birləşdirmək üçün daha böyük pantürk planının bir hissəsidir. Bu kontekstdə hərbi disbalansın Azərbaycanın xeyrinə hər gün artdığı bir vaxtda sonuncunun mümkün yeni təcavüzü fəlakətli nəticələrə səbəb ola bilər. Ermənistanın sözügedən təhlükəyə qarşı durmaq üçün müttəfiqləri azdır. Onların arasında Fransa Ermənistanın ərazi bütövlüyünə və erməni əhalisinin təhlükəsizliyinə təminat verən ən sədaqətli dövlətlərdən biridir".

Göründüyü kimi, Fransa Zəngəzur dəhlizinə qarşı olduğunu açıq mətnlə bəyan edir.

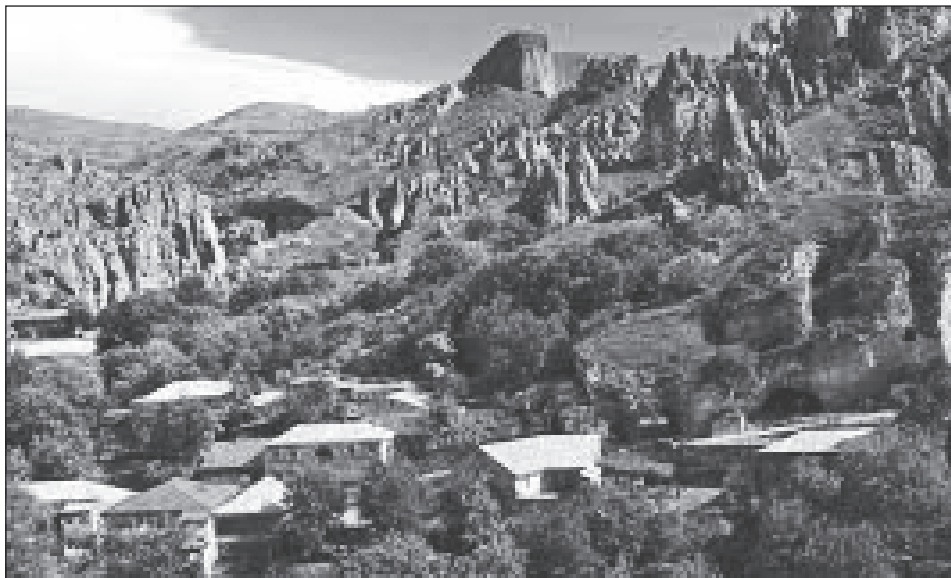
Yada salaq ki, İran ötən ilin oktyabrında Zəngəzur vilayətinin Qafan rayonunda konsulluq açdı. Açılış mərasimində İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahiyan şəxsən iştirak edib. O, konsulluğun açılış mərasimində çıxışı zamanı Ermənistanla bağlı təriflər yağdırıb. İkitərəfli əməkdaşlıqdan söz açan nazir Ermənistanın təhlükəsizliyinin İran üçün vacib olduğunu söyləyib: "İran hökumətinin Qafanda konsulluğunun açılması ilə bağlı qərarı reallığa çevrildi. İran Ermənistanın təhlükəsizliyini özünün təhlükəsizliyi hesab edir".

Bu ilin mayında isə Rusiya da Zəngəzurda konsulluq açacağını bəyan edib. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin MDB ölkələri üzrə departament direktorunun müavini Sergey Paltov deyib ki, baş nazir Pəşinyan və Putin arasında mayın 25-də Moskvada baş tutan ikitərəfli görüşdə Ermənistan tərəfi Rusiyanın Sünikdə (Zəngəzur - red.) konsulluğunun açılmasına razılıq verib. Rus diplomatı onu da bildirib ki, konsulluğun açılması üçün ən azı bir il çəkəcək uzun prosedurlardan keçmək lazım gəlməyəcək, sadələşdirilmiş sxemdən keçməklə bu, reallaşdırılacaq. Paltov vurğulayıb ki, prosedurları icra etmək üçün bölgəyə müvafiq şəxslər göndərilməsi qərara alınıb.

Beləliklə, İran və Rusiya-

Fransa Zəngəzurda konsulluq açmaq üçün hərəkətə keçdi - Bakıdan reaksiya

Xəyal Bəşirov: "Bu dövlətlərin söylərinə baxmayaraq Zəngəzur dəhlizinin açılmasına heç bir qüvvə mane ola bilməz"

"Fransa özünün ermənipərəst siyasətinə Avropa İttifaqındakı maraqlarını, mövqeyini qurban verir"

dan sonra Fransa da Zəngəzurda konsulluq açmaq niyyətini bəyan edib. Zəngəzur dəhlizi sanki birdən-birə regionun əsas bölgəsinə çevrilir və Ermənistanla yaxın olan hər üç ölkə buraya yerləşmək üçün hərəkətə keçib. Baş verən proseslərin mənası nədir, Fransanın da buraya yerləşməsinin hansı mənfi nəticələri olacaq?

Mövzu ilə bağlı Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Məsavət"ə dedi ki, bu addım Fransadan gözlənilən idi: "Emmanuel Makron II Qarabağ müharibəsi dönməndə və ondan sonra baş verən proseslərdə mümkün qədər özünün ermənipərəst simasını göstərməyə çalışır. Fransanın prezidentindən daha çox Ermənistanın prezidenti kimi çıxış edir. Bu məqamları nəzərə alsaq, gözlənilən idi. Hər bir halda bir məqamı unutmamaq lazımdır ki, həmin ərazilərdə konsulluq açan dövlətlərin hər biri açıq şəkildə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına, ümumilikdə Orta dəhlizin işə düşməsinə qarşıdır. Bu dövlətlər həmin ərazidə sülh prosesinin gətirdiyi bir vaxtda, Azərbaycanla Ermənistanın münasibətlərinin normallaşması istiqamətində, xüsusilə Azərbaycanın söyləri nəticəsində böyük uğurların əldə edildiyi bir dönmədə bu kimi təşəbbüslər ortaya qoyurlarsa, təkcə Zəngəzur dəhlizinə qarşı deyil, Həmin dövlətlər həm də Cənubi Qafqazda gərginliyi azaldılmasına, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunmasına qarşıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanla Er-

mənistan arasında münasibətlərin normallaşmasına və sülhün əldə edilməsinə bir mənalı şəkildə qarşıdır. Bu addımlar da ona xidmət edir. Təbii ki, istilənən dövlətin hansısa suveren ərazisi çərçivəsində konsulluq, səfirlik, yaxud digər nümayəndəliklər açmaq hüququ var. Bu, dövlətlərin razılaşması əsasında həyata keçirilir. Amma hazırkı həssas məqamda, xüsusən də Zəngəzur dəhlizinin keçəcəyi ərazilərdə bu addımların atılması bizə onu deməyə əsas verir ki, həmin o dövlətlər bu prosesə qarşıdır. Təbii ki, Rusiyanı, İranı haradasa anlamaq olar. Düzdür, onların da hərəkəti regionda sülhə qarşı hesablanıb. Amma həmin dövlətlərdən fərqli olaraq Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərinin çox yüksək səviyyədə olduğu bir dönmədə, Azərbaycanın Avropa İttifaqının üçüdə bir dövləti ilə qarşılıqlı şəkildə əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq haqqında sənədlər imzaladığı bir vaxtda, xüsusilə də Rusiya-Ukrayna müharibəsinin iki ilə yaxın müddətdə davam etdiyi vaxtda Azərbaycanın Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlərə ənənəvi enerji resurslarının, alternativ bərpa olunan enerji resurslarının və eyni zamanda yaşıl enerjinin ixrac etdiyi bir vaxtda Fransanın Aİ-nin üzv ölkə kimi bu prosesi reallaşdırması, Aİ-nin maraqlarına zidd addım atması təbii ki, absurdur, əsassızdır. Fransanın hərəkəti təkcə bununla bitmir. Azərbaycan Aİ-yə üzv olan dövlətlərin enerji

təhlükəsizliyinin təminatı prosesində çox böyük rolunu öz üzərinə götürüb. Bu prosesə müsbət töhfə verməyə çalışır. Hər gün bu istiqamətdə yeni bir uğurlu addım atır. Həmin o Aİ üzvlərindən biri elə Fransadır. Əgər Fransa bu addımları atırsa, bu, Azərbaycandan öncə Aİ-yə üzv olan dövlətlərin maraqlarına zidd addımdır ki, bunun da cavabı məhz Aİ tərəfindən verilməlidir".

Ekspert əlavə edib ki, Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlər, o cümlədən Aİ Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin də Zəngəzur dəhlizinin reallaşması ilə bağlı mövqeyi bəllidir: "Aİ-nin maraqlarına xidmət edən bir addımdır. Bu gün Zəngəzur dəhlizinin reallaşması ilə bağlı Orta dəhlizin tam işə düşməsi əslində hansı prosesi reallaşdıracaq? Avropa ilə Asiya bazarlarını birləşdirəcək. Avropa ilə Asiyanın logistika şəbəkələrini birləşdirəcək. Eyni zamanda iqtisadiyyata hər iki istiqamətdə böyük töhfə verəcək prosesin reallaşmasına xidmət edən addımdır. Əgər bu belədirsə, Fransanın prosesə maneçilik törətməsi bir daha ondan xəbər verir ki, Fransa özünün ermənipərəst siyasətinə Avropa İttifaqındakı maraqlarını, münasibətlərini və mövqeyini qurban verir. Digər məqam isə Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı öz üzərinə öhdəlik götürüb, o öhdəliyi götürən Ermənistan Zəngəzur dəhlizinə, o cümlədən də regionda baş verən proseslərə, Azərbaycanın blokdan çıxarmaq istədiyi nəqliyyat və

biləməz. Zəngəzur dəhlizi o qədər əhəmiyyətli, miqyasına və mahiyyətinə görə o qədər böyük layihədir ki, məhz bu layihənin gerçəkləşməsinə qarşı çıxan bu dövlətlər bir-birlərinə digər məsələlərdə tam şəkildə zidd olsalar da, maraqları toqquşsa da, bu məsələdə maraqları uzlaşsın. Ən azı bu amilə görə Zəngəzur dəhlizi reallaşacaq, çünki həmin dövlətlərin narahatlığının əsasları tamamilə fərqli məqamlardır. Zəngəzur dəhlizinin reallaşması ilə Azərbaycan heç bir dövlətin, o cümlədən Ermənistan dövlətinin ərazi bütövlüyünü təhlükə altına atmır, ona qarşı hər hansı iddia irəli sürmür. Əksinə, Azərbaycan özünün həm beynəlxalq hüquqla, həm tarixi məqamlarla, həm də suverenlik hüququ ilə ərazi bütövlüyünü təmin etmək və Naxçıvanla Azərbaycanın əsas hissəsinin birləşdirilməsi məsələsinə yekunlaşdırmaq istəyir. Buna da heç kim mane ola bilməz".

Hər bir halda bu dövlətlərin söylərinə baxmayaraq Zəngəzur dəhlizinin açılmasına heç bir dövlət mane ola

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Məsavət"

Qarabağa getmək istəyənlərin nəzərinə - avqust ayı üçün...

● yulun 26-da, saat 11:00-da Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində olan Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) işğaldan azad olunmuş ərazilərə təşkil etdiyi müntəzəm avtobus reyslərinə avqust ayı üçün biletlər satışa çıxarılacaq.

Bu barədə Musavat.com-a nazirlikdən məlumat verilib. Sərnişinlər müəyyən olunmuş marşrut xətləri üzrə gediş və qayıdış biletlərini əvvəlcədən eyni vaxtda www.yolumuzqarabaga.az portalı vasitəsilə onlayn qaydada ala bilərlər.

Təhlükəsizliyin təmin olunması, işğaldan azad edilmiş ərazilərə giriş icazəsinin bilet alışı prosesi ilə sinxronlaşdırılması, güzəşt tətbiq ediləcək şəxslərin müəyyənləşməsi üçün portal müvafiq informasiya sistemlərinə inteqrasiya edilib.

Vətəndaşlar bilet almaq üçün şəxsiyyətini təsdiq edən sənəddəki məlumatları sistemə daxil etməlidirlər. Hər bir bilet yalnız şəxsiyyət vəsiqəsi ilə eyniləşdirilən vətəndaş istifadə edə bilər. Biletlər alındıqdan sonra başqa şəxsə ötürülməsi mümkün deyil.

Şuşa və Ağdam şəhərlərinə ilk müntəzəm avtobus marşrutları 2022-ci il yanvarın 24-də istifadəyə verilib. Bu gündə ümumilikdə 585 reys həyata keçirilib, 23894 sərnişin işğaldan azad olunmuş əraziləri ziyarət edib.

“Türkiyə-Ermənistan sərhədində yerləşən Marqara gömrük-keçid məntəqəsində aktiv tikinti işləri aparılır və bu yaxınlarda başa çatdırılacaq”.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə iyulun 20-də jurnalistlərlə söhbətində Ermənistanın Dövlət Gəlirləri Komitəsinin sədri Rüstəm Badasyan bildiri.

Badasyan bununla bərabər, konkret tarixi deyə bilməyəcəyini söyləyib. Qurum rəsmisi rəhbərlik etdiyi idarənin vəzifəsinin keçid məntəqəsində gömrük nəzarətinin lazımı qaydada həyata keçirilməsi üçün şərait yaratmaqdan ibarət olduğunu deyib.

Badasyan bununla bağlı maliyyələşdirmənin dövlət büdcəsi hesabına həyata keçiriləcəyini sözlərinə əlavə edib.

Qeyd edək ki, ümumilikdə Türkiyə-Ermənistan sərhədində birmərtəbəli xidmət zalı, yüklərin rəsmiləşdirilməsi üçün iki kabinə, növbənin istirahəti üçün iki kabinə, gömrük baxışı binası, avtodayanacaqlar, daşılacaq yollar, iki keçid məntəqəsi və anbar tikintisi nəzərdə tutulub.

Xatırladaq ki, Türkiyə və Ermənistan arasında diplomatik əlaqələr yoxdur və sərhəd Ankaranın təşəbbüsü ilə 1993-cü ildən bağlıdır. Marqara gömrük-keçid məntəqəsi yalnız bu ilin fevralında Türkiyədə dağıdıcı zəlzələdən sonra bir neçə günlüyə Ermənistandan humanitar yüklər üçün açılıb.

Qaradaş ölkə Ermənistanla sərhədlərin açılmasını haqlı olaraq İrəvanın Bakı ilə sülh müqaviləsi imzalamasına bağlayır. Yeni Azərbaycanla münasibətləri qaydaya salandan sonra Ermənistanın Türkiyə ilə də heç bir problemi qalmayacaq.

Bəs İrəvanın tələskənliyinin pərdəarxasında nə var? Yoxsa payızda böyük hadisələr (sülh sənədinin imzalanması və s.) gözlənilir?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov Paşinyanın xalqını yavaş-yavaş

Ermənistan tələsir, Türkiyənin isə “Azərbaycan şərti” dəyişməzdir - sərhədlər bu tarixdə açılacaq

Fikrət Yusifov: “Paşinyan Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanması yollarını Qərbdə axtarır”

vaş həqiqətlərə öyrəşdirdiyini bildirdi: “Ermənistanda Köçəryan-Sərkisyan hakimiyyəti rədd edildikdən sonra 2018-ci ilin may ayından yeni siyasi era başladı. Bu dönüşə erməni çoxluğunun korrupsiyalanmış və Rusiyanın əl alətinə çevrilmiş Ermənistan hakimiyyətinə qarşı illərlə artan nifrəti səbəb oldu. Erməni çoxluğu Qarabağ oyunlarının əsl mahiyyətini - onun Moskva tərəfindən erməni xalqının boynuna keçirilmiş bir boyunduruq olduğunu gerçək anlamağa başladılar. Paşinyan hakimiyyətinin ilk dövründə Qarabağla bağlı Köçəryan-Sərkisyan və xaricdəki er-

məni daşnaklarının götürdüyü kursu davam etdirən biri kimi görünsə də, əslində gerçəkdən nələrin baş verdiyinin fərqi idi və bu gerçəklərin nə ilə yekunlaşacağını çox yaxşı bilirdi. İndi aydın olur ki, o, Şuşada, Cıdır düzündə yallı gedəndə də sonun yaxınlaşdığını yaxşı bilirmiş. Sadəcə, onun Qarabağ məsələsində erməni çoxluğunu obyektiv mövqeyə çıxarmaq üçün zamana ehtiyacı var idi. Təbii ki, o bu zamanı uzaq görünəklə əldə etdi və sonda bu çoxluğu gerçəklərə inandıraraq, öz tərəfinə çəkə bildi. Paşinyanın yürütdüyü siyasət zamanla öz işini gördü. Bunun

gerçək təsdiqini biz 44 günlük İkinci Qarabağ savaşından sonra Ermənistanda keçirilən parlament seçkilərində gördük. Dünya tarixində bu qədər ağır məğlubiyyətdən sonra dərhal keçirilmiş seçkilərdə məğlub dövlətin başçısının yenidən dövlətin başına seçilməsi təcrübəsi yəqin ki, olmayıb. Bu seçki ilə Paşinyan siyasət meydanında Köçəryan-Sərkisyan cütünü sadəcə dəfn etdi və Rusiyanın yedəyində gedən bütün siyasətlərin hakimiyyət yolunu tamamilə qapatdı”.

F.Yusifov erməni baş nazirin nicat yolunu Qərbdə axtardığını da qeyd etdi: “Ermə-

nistan-Azərbaycan münasibətlərində 44 günlük müharibədən sonra baş verən hadisələrin xronologiyasına nəzər salsaq, Paşinyanın nə etmək istədiyini daha aydın görə bilərik. Rusiyanın bütün basqılarına baxmayaraq Paşinyan Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanması yollarını Qərbdə axtarır. Moskvanın sözlünə baxmadığına görə hər dəfə müxtəlif formalarda təzyiqlərlə üz-üzə qalsa da, o, yəni də müstəqil siyasət yeritməyə, Rusiyanın boyunduruğunu sındırmağa can atır. Onun Kremlin istəyinin əksinə olaraq, bu yaxınlarda Qarabağın Azərbaycan torpaqları olduğunu rəsmi elan etməsi Moskvanın böyük qıcıqına səbəb olmuşdu. O, bunun belə olacağını öncədən bilse də bu addımı atdı.

Şimaldan olunan bütün basqılara baxmayaraq, Paşinyan öz siyasətini davam etdirir. Bu siyasətin fəlsəfəsi isə Azərbaycan və Türkiyə ilə sülh, əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq, sərhədləri və kommunikasiyaları açmaqla regionun imkanlarından Ermənistan iqtisadiyyatının inkişafı üçün geniş imkanlar yaratmaq təşkil edir.

Bu gün Ermənistan-Türkiyə sərhədində gömrük-keçid məntəqəsinin sürətlə tikilməsi də bütün bu dediklərimizin məntiqi davamıdır. Paşinyan bu ilin sonuna qədər Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağ-

lanacağına tam inanır. Ona görə də indidən Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına hazırlıq işləri gördürür. Paşinyan uzaq şimala deyil, qərbində və şərqində yerləşən, potensialı böyük olan qonşularına baxır. O, yaxşı anlayır ki, Türkiyə-Azərbaycan birliyi region üçün nə deməkdir. Bu birlikdən yalnız bəhrələnmək lazımdır, ona qarşı getmək isə sonda Ermənistanın bir dövlət kimi regiondan yox olmasına aparan yol ola bilər.

Türkiyə, Azərbaycan və Ermənistan arasında kommunikasiyaların açılması və bu regionun nəhəng neqliyyat xəbəna çevrilməsinin Ermənistan üçün nə demək olduğunu bu günkü Ermənistan hökuməti çox yaxşı anlayır. Rusiyanın təkidi ilə bəzən beynəlxalq yükdaşıma alternativ layihələri barədə təkliflər irəli sürsə də Ermənistan hakimiyyəti əslində Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə nələrin baş verəcəyini və bu yolun alternativinin olmadığını çox yaxşı bilir. Dəyəri milyardlarla dollarla ölçüləcək beynəlxalq yüklərin bu dəhliz üzərindən şərqdən qərbə və əksinə daşınması Ermənistan xəzinəsinə milyardlarla dollar gəlir gətirə biləcək. Paşinyan çox yaxşı bilir ki, Ermənistan bunu istəməsə də, istəməsə də, Zəngəzur dəhlizi mütləq açılacaq.

Paşinyan Türkiyə və Azərbaycanla gələcək münasibətlərin bünövrəsini yaradarkən Rusiyanın bugünkü aqibətini yetərinə düzgün qiymətləndirir. Bir sözlə, düşmənimiz olsa da, o, bu gün ən ağıllı erməni statusunda olan bir siyasətçidir. Prezident İlham Əliyevin dəmir yumruğunu dəfələrlə başının ortasında görə də, öz amalları naminə bunları həzm etməyi bacardı”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**

Əslində heç özləri də buna inanmırlar. Özləri də etiraf edir ki, indi on illər bundan əvvəlki vaxt deyildir - o vaxt hələ nəinki Azərbaycan Ordusu, hətta dövləti belə yox idi, iqtisadiyyat yenidən qurulmalı idi, ölkədəki siyasi xaos və hərc-mərcliyə son qoyulmalı idi. İndi isə tamam başqa vəziyyətdir, bütün parametrlərə görə Azərbaycan Cənubi Qafqazın ən güclü dövlətidir.

Hüseynbala SƏLİMOV

ki, prosesdə iştirak edən bütün diplomatik aktorlardan yalnız Moskvanı Dağlıq Qarabağın “təhlükəsizliyi” narahat edir.

Əslində onu narahat edən budur ki, hətta Moskva ilə az-çox normal münasibətləri olan Türkiyə Rusiyanın yadına salır ki, 2025-ci ilə qədər “sülhməramlı”larını Azərbaycanından çıxarmalıdır və Moskvanın buna cavabı yalnız budur ki, 2020-ci ilin Noyabr razılaşmalarına görə Ankara bu prosesdə tərəf deyil. Bəlkə də bu belədir, amma həmin razılaşmaya görə tərəflərdən birinin - Azərbaycanın və Ermənistanın birinin tələbi yetərlidir ki, “sülhməramlı”lar Qarabağdan çıxsın.

Hazırda bunun üçün Bakının yetərinə ciddi əsasları vardır. Məhz Rusiya “sülhməramlı”larının yerləşdiyi ərazilərdə erməni separatçılarının hərbi təxribatları

davam edir. Məhz Rusiya “sülhməramlı”ları separatçıların hərbi yüklərini müşayiət edirlər. İndi ən çox danışılan məsələ erməni separatçıların Azərbaycan cəmiyyətinə reinteqrasiyası məsələsidir. Amma hamıdan əvvəl Rusiya “sülhməramlı”ları özlərinin siyasi orienasiyalarını dəyişməli, Bakı ilə münasibətlər qurmalıdırlar. Amma onlar ötən əsrin səksəninci-doxsanıncı illərində olduğu kimi bütün münasibətlərini nədənsə İrəvan ilə qururlar. Özlərini elə aparırlar guya “Dağlıq Qarabağ” Ermənistanın anklavıdır! Əslində isə belə deyil - ora Azərbaycanın qanuni ərazisidir və separatçı ermənilər görsələr ki, “sülhməramlı”lar və onların rəhbərləri əsasən Bakı ilə

münasibət qururlar, bu, onlar üçün də bir nümunə ola bilər...

İkincisi, “Dağlıq Qarabağ” separatçıların ötən əsrin sonlarına qayıtmağa vadar edən həm də Ermənistandır. Qərb Ermənistana təzyiq edir ki, mümkün qədər tez Azərbaycanla sülh sazişi imzalasın. Ona görə də İrəvan topu Xankəndiyə ötürür, özü isə ona daha çox siyasi dəstək verir, Nikol Paşinyan Araik Aryutunyanın “məktub”larını ona-buna daşıyır!

Odur ki, separatçılar Xankəndidə mitinqlər keçirməyə başlayıblar. Yolları beton pillələrlə bağlayırlar, daha sonra isə dünyaya car çəkirlər ki, guya Azərbaycan onları blokadada saxlayır! Ən əsası budur ki, bütün bunlara “Dağlıq

Qarabağ” ermənilərini cına-yətkar bir qrup təhrik edir - bəli, onlar bilirlər ki, gec-tez haqq-hesab verməli olacaqlar. Ona görə də “Dağlıq Qarabağ” ermənilərinin Azərbaycan cəmiyyətinə heç cür reinteqrasiyasına imkan vermirlər. Amma bütün bu oyunlar faydasızdır. Sadəcə, problem bundadır ki, bütün bu oyunların bir iştirakçısı da qonşu Rusiyadır. Səhv etmiriksə, bugünə qədər Rusiyada tərəflərin daha bir görüşü baş tutmamışdır. Artıq adət etmişik ki, Vaşinqtonda və Brüsseldə görüş keçiriləndən sonra mütləq Rusiyada da nəşə olur və Kreml ona çalışır ki, bütün vasitələrlə Qərbin səylərini sıfırlasın və Bakı ilə İrəvana yaxınlaşmaq üçün imkan verməsin.

Amma tamam əbəsdir. Yadımıza gəlir ki, bir vaxt azərbaycanlılar Azadlıq meydanında ermənilərin “Dağlıq Qarabağ”dakı özbaşnalıqlarına etiraz edərkən hər gün axşam “Zaman” (“Vremya”) proqramını gözləyirdilər ki, bəlkə yüz minlərlə insanın Bakıda keçirdiyi aksiyadan nəşə deyiləcək.

Amma Moskva susurdu, heç nə demirdi. Fəqət, indi belə deyil. Separatçılar özlərinin yeni hoqqlarına başlayan vaxt Azərbaycan Şuşada beynəlxalq media forumu keçirdi və bu tədbirdə yüzlərlə xarici və yerli jurnalist iştirak etdi. İndi nəticəni özünüz çıxarın - heç Azərbaycanı ötən əsrin sonlarındakı kimi informasiya blokadasına salmaq mümkünmü?

Separatçılar hər şeyi təzədən başlamağa hazırlaşır?..

Prezident İlham Əliyev “4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media” mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumundakı çıxışında sülh danışıqlarında Qərb və Rusiya rəqabəti mövzusunda da danışıb.

Dövlət başçısı deyib ki, vasitəçilərlə bağlı iki proses var. Biri Azərbaycan və Ermənistanlardır, birbaşa orada vasitəçi olaraq Rusiya və ABŞ var. Dövlət başçısı qeyd edib ki, eyni zamanda da Brüssel formatı var: “Bu, rəsmi danışıqlar formatı deyil, çünki danışıqlar xarici işlər nazirləri, onların heyətləri və ekspertlər səviyyəsində aparılır. Brüssel formatı isə bir balaca əlavə dəstəkverici mexanizmdir ki, Ermənistan və Azərbaycan liderləri təmas qursunlar. Hesab edirəm ki, o, bu günə qədər müəyyən dərəcədə uğurlu olubdur”. **Rəqabətə gəldikdə, Prezident deyib ki, bu rəqabəti görür:** “Bu isə global rəqabətin bir parçasıdır, hətta o rəqabətin harada olmadığını tapmaq çətin olardı, yeni Cənubi Qafqaz və Azərbaycan istisna deyil. İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra təbii ki, təşəbbüsü Rusiya öz üzərinə götürdü. Çünki artıq qeyd etdiyim kimi, Rusiya 10 noyabr bəyannaməsinin hazırlanmasında vasitəçilik edirdi. Rusiya sülhməramlıları hazırda regionda müvəqqəti yerləşdirilib. Rusiya Azərbaycanın qonşusudur, ancaq Ermənistanla qonşu olmasa da, onunla oluqca yaxın ölkədir. Ona görə bu, təbii idi. Daha sonra biz, əlbəttə, gördük ki, Rusiyanın digər məsələlərə bir balaca başı qarışdı və rəqiblər, belə demək olarsa, fürsətdən istifadə etdilər. Bu rəqabətin Cənubi Qafqaza hansı təsiri olacağını demək çətinidir. Mənim üçün Prezident olaraq hər zaman vacib olub, hətta işğal dövründə də vacib olub ki, Azərbaycan rəqabət meydanına çevrilməməlidir. Bu, bizim üçün və istənilən ölkə üçün ən pis ssenariydir. Biz bu gün görürük ki, məhz bu, Ermənistanda baş verir. Ermənistan elə bir ölkəyə çevrilir ki, orada ciddi rəqabət gedir və bu, ciddi problemlər yarada bilər. Təkcə Rusiya və Amerika deyil, digər ölkələr də bu prosesə fəal surətdə qoşulurlar. Azərbaycana gəldikdə isə bizim ölkəmiz rəqabət məkanı deyil, əməkdaşlıq məkanıdır. Bildiyiniz kimi, Rusiya və Amerika silahlı qüvvələrinin yüksək səviyyəli nümayəndələri, çox yüksək, yeni ordu qərargahlarının komandanları, NATO komandanları görüşlər üçün hər zaman Bakını seçiblər. Bu isə bizə olan etimadın, etibarın göstəricisidir. Yekun nəticənin nədən ibarət olacağını demək çətinidir. Əsas məsələ odur ki, istər Moskva, istərsə də Vaşinqton olsun, hər iki vasitə-

Sülh danışıqlarında Qərb-Rusiya rəqabəti və Prezidentin mövqeyi

Arzu Nağıyev: “Bunu tək Ermənistan deyil, ABŞ, Rusiya və Avropa Birliyi də dərk etməli, gələcək üçün də nəticələr çıxarmalıdır”

Akif Nağı: “Rusiya sözdə davamlı, etibarlı sülhün əldə olunmasının tərəfdarı kimi çıxış edir”

çi danışıqlar üçün şərait yadır. Bu, üçtərəfli danışıqlar deyil, bu, ikitərəfli danışıqlardır. Bu yaxınlarda Vaşinqtonda olub, bir neçə gündən sonra Moskvada olacaq. Yəni, bu, kimin dəvət etməsindən asılıdır. Bir neçə gün əvvəl Rusiya xarici işlər naziri belə bir dəvət edəndə mən tapşırıdım ki, buna razılıq verilsin və tarix müəyyən edilmişdi. Amerikalılar nazirləri daha tez-tez dəvət edirlər, ancaq bunu aydın bilmək lazımdır ki, bu, ikitərəfli danışıq formatıdır. Ermənistanla Azərbaycan arasında aparılan danışıqlara dair yanaşma odur ki, bu, ikitərəfli olmalıdır. Bu, bizim yanaşmamızdır. Bu görüşlərin harada keçirilməsi, əlbəttə ki, vacibdir. Bunun öz rolunu var və biz hər cür vasitəçilik səylərinə açıq ki, mövqələrimizi yaxınlaşdırırıq”.

Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezident kifayət qədər açıq danışıb və məsələyə olduqca həssas yanaşıb. Əslində bölgədə nəhayət, normalaşma prosesinin əldə olunmamasının əsas səbəblərindən birinin məhz ayrı-ayrı maraqlı dairələr arasında rəqabətin davam etməsi barədə əvvəllər də yazmışdıq. Təəssüf doğuran hal budur ki, Azərbaycan və Ermənistan liderləri, yaxud xarici siyasət idarələri başçıların görüşləri

Vaşinqton, yaxud Brüsseldə keçiriləndə Rusiya qıcıqlanır, yaxud əksinə, Moskvada görüşlər zamanı Qərbin “təzyiqi qalxır”.

Son aylarda keçirilən görüşlərin statistikasına diqqət edəndə Qərbin “tərəzi”sinin daha ağır gəldiyini görmək olur. Mayın 1-4-də ABŞ-ın Virciniya ştatının Arlington şəhərində Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan arasında danışıqlar 4 gün davam edib. Bundan 10 gün sonra isə Brüsseldə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan bir araya gəlib. Lakin Moskva Vaşinqton və Brüssel görüşündə irəliyə doğru addımlardan, xüsusilə də Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımasından narahat olduğu üçün dərhal ev sahibliyini təklif etdi və mayın 19-da Moskvada Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyan arasında danışıqlar baş tutdu. 25 mayda isə yenə də Rusiya paytaxtında Vladimir Putinin iştirakı ilə İlham Əliyev və Paşinyan arasında görüş keçirildi. Ancaq 1 iyunda Kişinyovda İlham Əliyev, Nikol Paşinyan, Şarl Mişel, Almaniya Kansleri Olaf Şoltz və Fransa Prezidenti Emmanuel Mak-

ron arasında qeyri-rəsmi görüş təşkil olundu. Növbəti görüşün məkanı yenə də Brüssel oldu, bu dəfə Al Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin təşkilatçılığı ilə. Rusiya dərhal təşəbbüslə çıxış etdi, amma hələlik bu təklif “havada” qalıb.

Düzdür, Rusiyanın ev sahibliyi etdiyi danışıqlara daha konstruktiv mövqeni Qərbdən görmüşük adətən. Rusiya isə aşkar şəkildə Ermənistan Vaşinqton sülh planı ilə şantaj edir ki, bu da erməni revanşistlərin hərəkətlənməsi ilə müşayiət olunur. Elə son aylarda ABŞ və Avropada baş tutan görüşlər ərafəsi, yaxud ondan sonra atəş səsələrinin intensiv hal alması, ermənilərin aksiyalara başlaması, ultimatum verəcək qədər quduzluq nümayiş etdirmələri də üçüncü tərəflərin tətikləyici rolundan qaynaqlanır. Amma aydın məsələdir ki, vəziyyət sonadək bu şəkildə davam edə bilməz. Bəs sonda hansısa ortaq model tapılması mümkündürmü?

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında maraqlı məqamlara toxundu: “Prezident İlham Əliyev “4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media” mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunda çı-

xışında bir daha vurğuladı ki, danışıqlar Azərbaycan-Ermənistan arasında gedir, icma ilə bağlı məsələ isə daxili işimizdir. İstər ABŞ, istər Rusiya müstəvisində aparılan danışıqlara gəldikdə, xarici işlər nazirləri, onların komandaları və ekspertləri səviyyəsində işlər aparılır. Təbii ki, Brüssel danışıqlarının da öz müsbət dəstəyi var, lakin burada Avropa dövlətlərinin maraqları da açıq şəkildə görünür. Hər bir formatda irəliləyişlərin olması da danılmazdır. Cənab İlham Əliyevin toxunduğu bir məsələ də vacibdir, rəqabət məsələsi, yeni dövlətlər öz aralarında rəqabət aparırlar, bu, aşkar görünür. Azərbaycan isə bu rəqabət oyunçusuna çevrilməməlidir və Prezident buna imkan vermir”.

A.Nağıyev qeyd etdi ki, Rusiya və Qərb arasında gedən rəqabət oyunu davam edir və Ermənistan artıq rəqabət meydanına çevrilib: “Artıq digər regional və digər dövlətlər də bu “oyuna” qoşulublar, bu da Ermənistanın daxili və xarici siyasətində müstəqil olmamasından qaynaqlanır. Bir daha vurğulamaq istərdim ki, Prezident İlham Əliyevin apardığı daxili və xarici siyasət Azərbaycanın rəqabət məkanına çevrilməsinin qarşısını alıb. Təbii ki, Rusiyanın qonşuluq siyasəti, sülhməramlıların region-

da olması, Ermənistanla mütəfəqlik siyasəti danışıqlara müəyyən qədər gərginlik gətirsə də Azərbaycan öz təkliflərində ısrarlıdır və bu istiqamətdə də irəliləyir. Cənab Prezidentin də qeyd etdiyi kimi, istər Moskva, istərsə də Vaşinqton olsun, hər iki vasitəçi danışıqlar üçün şərait yadır. Bu, üçtərəfli danışıqlar deyil, ikitərəfli danışıqlardır. Yəni yuxarıda da qeyd edildiyi kimi, danışıqlar ikitərəfli olmalıdır”.

Deputat təsdiqlədi ki, həm Qərb, həm Rusiya məhz onların vasitəçiliyi ilə danışıqların davam etməsi üçün çalışırlar: “Maraq da əsasən nüfuz məsələsidir. Azərbaycan təbii ki, əsas meyar kimi sülhün bərqərar olmasını və sülh müqaviləsinin imzalanmasını istəyir, çünki bundan sonra da biz daha global məsələlərin həllində ısrarlıyıq. Bunu tək Ermənistan deyil, ABŞ, Rusiya və Avropa Birliyi də dərk etməli, gələcək üçün də nəticələr çıxarmalıdır”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı da hesab edir ki, Vaşinqton və Rusiya arasında rəqabət aydın görünür: “Son günlər onların “yarışı” bir az da sürətlənib. Prezident İlham Əliyevin bu məsələyə diqqət çəkməsi də təsadüfi deyil. Prezidentin açıqlamasında bir məsələnin xüsusi vurğulanmasını da nəzərə almalıyıq. O bildirdi ki, kimin vasitəçilik etməsindən asılı olmayaraq, danışıqlar ikitərəfli xarakter daşıyır. Məncə, bu, Rusiya tərəfinə məsajdır. Vaşinqtondan fərqli olaraq, Moskva görüşləri əsasən üçtərəfli formada keçirilir, Kreml daim 10 noyabr üçtərəfli razılaşmanın əsas götürülməsində təkid edir. Görünür, Azərbaycan artıq məsələnin iki ölkə arasında həll olunmasının vacibliyini Rusiyanın nəzərinə çatdırmağa çalışır”.

A.Nağı bildirdi ki, ortaq model hökmən tapılmalıdır: “Çünki bir tərəfin vasitəçiliyi ilə davamlı sülhün əldə olunması mümkün olmayacaq. Rusiya sözdə davamlı, etibarlı sülhün əldə olunmasının tərəfdarı kimi çıxış edir. Amma onların sözləri ilə əməlləri arasında məsafə həmişə çox uzun olub. ABŞ məsələnin tez həll olunmasını istəyir, bu, Rusiyanın regiondan daha tez çıxması niyyətləri ilə bağlıdır. Bu iki bir-birinə zidd missiyanın razılaşdırılması mümkün deyil. Hər hansı birinə üstünlük verilməsi də digər tərəfin pozuculuq hərəkətləri ilə müşayiət oluna bilər. Bu da bizə yaxşı bir şey vəd etmir. Ona görə də indiki balanslı siyasət davam etdirilməlidir. Həm də məsələnin danışıqlar yolu ilə həllinin mümkün olmadığını əsas götürərək, məqamında güc tətbiq etməklə nəticəni əldə etməli-yik. Mənim təsəvvür etdiyim “Yol xəritəsi” bunları özündə ehtiva edir”.

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Neft gəlirlərinin axını başladıqdan sonra Azərbaycanda ən çox vəsait ayrılan sahələrdən biri avtomobil yollarının tikintisi və təmiridir. 2006-cı ildən bəri bu istiqamətə on milyardlarla manat sərf olunub. İnsaf naminə qeyd edək ki, bir sıra istiqamətlərdə salınan yollar keyfiyyətinə görə dünya səviyyəsinə uyğunluğu ilə seçilir. Lakin bir çox istiqamətlərdə tamamilə yeni salınan yollar 2-3 il keçməmiş dağılıb-tökülüb, gediş-gəliş üçün yararsız hala gəlib. Məsələn, Bakıdan Rusiya sərhədinə qədər olan magistral avtomobil yolu 1 milyard manata yaxın dövlət və xarici kredit hesabına tikilib. Xeyli hissəsi beton olan bu yola 30 illik təminat verilsə də, heç 4-5 il də davam gətirməyib, demək olar ki, tamamilə dağılıb. İndi həmin istiqamətə yeni yolun tikintisi həyata keçirilməkdədir.

Yeni çəkilən yollar niyə dağılır - keyfiyyət, yoxsa...

Anar Nəcəfli: "Həmin yollardakı vəziyyət nəzarətdə saxlanılır, vaxtı gələndə..."

Bakıdan Gürcüstan sərhədinə qədər olan magistral yolun bir sıra hissələri də eyni aqibəti yaşayıb. Bu yolla hərəkət perspektivləri nəzərə alınmadığına görə külli miqdarda xərc çəkilməklə məhdud ötürücülük gücündə yenidən salınıb. Lakin cəmi 5-6 ildən sonra Şərqi-Qərbi beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin tərkib hissəsi olan bu yolun genişləndirilməsi zərurətə çevrilib. Bu işlərə yenidən böyük həcmdə vəsait sərf olunub.

Ötən dövrə nəzər saldıqda rahatlıqla söyləmək olar ki, müstəqillik dövründə Azərbaycanda ölkə rəhbərliyinin ən çox diqqət və vəsait ayırdığı sahələrdən biri məhz yolların çəkilişi və bərpasıdır. Ancaq təəssüflər olsun ki, ölkədə yeni çəkilən, dəfələrlə bərpa olunan yollarda qısa müddət sonra hərəkət üçün çətinliklər yaranan problemlərin yaranması halları aradan qalxmayıb.

Məsələn, cəmi 2 il öncə yenidən qurulan Sumqayıt-Bakı yolunun böyük bir hissəsi - Ceyranbatandan Masazır dairəsinə qədər olan hissəsində yolun iki zolağı bərhad hala düşüb. İkinci və üçüncü zolaqda çök-mə, qabarmalar, deformasiyalar baş verib. Həbelə bir neçə il öncə hissə-hissə genişləndirilmiş Yevlax-Kürdəmir-Bakı yolunun Kürdəmir, Hacıqabul rayonlarından keçən hissəsində daha pis durum hökm sürür.

İkinci və üçüncü zolaqlarda çök-mə, qabarmalar olduğuna görə maşınlar hamısı - hətta yük maşınları da birinci zolağa keçir və hərəkət təhlükəli xarakter alır. Magistral yollarda qəzaların səbəblərindən biri də budur.

Yaxud Gəncə şəhərində daxili yolların xeyli hissəsi bərhad durumdadır.

Əksər hallarda yeni salı-

nan, yaxud təmir olunan avtomobil yollarında yaranan problemlərin əsas səbəbkarı kimi ağırtonnajlı yük maşınlarının intensiv hərəkəti göstərilir. Lakin nəzərə alsaq ki, Azərbaycan Böyük İpək Yolunun üzərində yerləşir, ərazisindən iki böyük nəqliyyat dəhlizi üzrə yükdaşımaqlar həyata keçirilir, onda ən azı respublika əhəmiyyətli yolların tikintisində keyfiyyət tələblərini sərtləşdirmək, icraçılar qarşısında yüksək tələblər qoymaq zərurətdir. Çünki müasir dövrdə ağır tonnajlı maşınların yollarda hərəkəti qaçılmazdır. Yaxın gələcəkdə belə nəqliyyat vasitələrinin hərəkət intensivliyi daha da artacaq.

Qeyd edək ki, beynəlxalq miqyaslı böyük İpək Yolunun tərkib hissəsi olan Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan dövlət sərhədi avtomobil yolunun uzunluğu 503 kilometrdir. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin məlumatına əsasən, magistralın Bakı-Ələt, Ələt-Hacıqabul, Hacıqabul-Kürdəmir, Kürdəmir-Ucar-Yevlax, Yevlax-Gəncə hissələrinin birinci texniki dərəcəyə təkmilləşdirilməsi işləri yekunlaşdırılıb. Yolun Hacıqabul-Kürdəmir, Kürdəmir-Ucar-Yevlax hissələrində yenidənqurma tədbirləri avtonəqliyyat vasitələrinin hərəkəti də-

lax-Tərtər avtomobil yolunun yenidən qurulması" layihəsi 2009-2013-cü illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində, Çex Respublikası "Çeska exportni banka a.s.", "Komerční banka a.s." ilə Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi arasında 2012-ci ilin noyabrında bağlanmış kredit sazişinə əsasən həyata keçirilib. Layihənin bir hissəsini adları qeyd olunan banklar, digər hissəsini isə Azərbaycan hökuməti maliyyələşdirib. Podratçı "SAZ s.r.o." şirkəti, subpordatçı - "Bayburt Qrup" şirkəti olub.

Hökumət Bakı-Quba-Rusiya sərhədinə yeni avtomobil yolu çəkir. Bu yolun ödənişli olması nəzərdə tutulur. Yeni yolun salınmasına nə qədər vəsait sərf olunacağı açıqlanmayıb. Ölkə mətbuatında gedən məlumatlardan aydın olur ki, yeni avtomobil yolunun çəkilməsi üçün 2018-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə dövlət büdcəsində Prezidentin Ehtiyat Fondu üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitdən 150 milyon manat ayrılıb. Həmin ilin aprelində Prezidentin başqa bir sərəncamı ilə bu məqsədlə AAYDA-ya daha 25 milyon manat ayrılıb. 2018-ci il iyulun 2-də sözügedən avtomobil yolunun 6-18-ci kilometrlik

layihə çərçivəsində 4 yol qovşağı və su üzərində 5 hidravlik körpü inşa olunub. Bundan başqa, yolda 25 yeraltı keçid, 39 düzbucaqlı drenaj qurğusu, 124 suötürücü boru və 16 avtobus dayanacağı tikilib.

"Kürdəmir-Ucar-Yev-

lax-Tərtər avtomobil yolunun yenidən qurulması" layihəsi 2009-2013-cü illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı çərçivəsində, Çex Respublikası "Çeska exportni banka a.s.", "Komerční banka a.s." ilə Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi arasında 2012-ci ilin noyabrında bağlanmış kredit sazişinə əsasən həyata keçirilib. Layihənin bir hissəsini adları qeyd olunan banklar, digər hissəsini isə Azərbaycan hökuməti maliyyələşdirib. Podratçı "SAZ s.r.o." şirkəti, subpordatçı - "Bayburt Qrup" şirkəti olub.

Hökumət Bakı-Quba-Rusiya sərhədinə yeni avtomobil yolu çəkir. Bu yolun ödənişli olması nəzərdə tutulur. Yeni yolun salınmasına nə qədər vəsait sərf olunacağı açıqlanmayıb. Ölkə mətbuatında gedən məlumatlardan aydın olur ki, yeni avtomobil yolunun çəkilməsi üçün 2018-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə dövlət büdcəsində Prezidentin Ehtiyat Fondu üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitdən 150 milyon manat ayrılıb. Həmin ilin aprelində Prezidentin başqa bir sərəncamı ilə bu məqsədlə AAYDA-ya daha 25 milyon manat ayrılıb. 2018-ci il iyulun 2-də sözügedən avtomobil yolunun 6-18-ci kilometrlik

hissəsinin yenidən qurulması məqsədilə 7.1 milyon manat əlavə vəsait də ayrılıb, sentyabrda isə Masazır-Novxanı hissəsinin tikintisi üçün 1,8 milyon manat daha ayrılıb. 2020-ci ilin sentyabrında Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolunun 16-cı kilometrindən (VAZ dairəsi) 30-cu kilometrədək (Sumqayıt) olan 14 kilometr hissəsində təmir-bərpa işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə Prezidentin Ehtiyat Fondundan Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə 8 milyon manat ayrılıb.

2021-ci ilin avqustunda isə Gəndob-Xaçmaz-Yalama-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi (6 km)-Padar avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.1.14-cü yarımbəndində göstərilmiş məbləğin 1,1 milyon (bir milyon bir yüz min) manatı AAYDA-nın sərəncamına verilib.

Bakıdan Xırdalan dairəsinə qədər olan avtomobil yolunda genişləndirmə işləri 2019-2020-ci illərdə həyata keçirilib. Yolun bu hissəsində yeraltı tunellər də genişləndirilib, hər bir istiqamət

üzrə 2 hərəkət zolağı xüsusi dəmir-beton maneələrle digər zolaqlardan ayrılıb. Həmin zolaqlara daxil olan avtonəqliyyat vasitələri heç bir maneə olmadan Masazır, Ceyranbatan və bu istiqamətdə olan digər qəsəbələrə, həmçinin Sumqayıt şəhəri və ölkənin şimal istiqamətində hərəkət edə bilirlər.

Lakin yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, 2 il əvvəl genişləndirilən yolun bir neçə zolağında qabarmalar əmələ gəlib ki, bu da hərəkətdə çətinliklər yaradır.

Aydın məsələdir ki, yeni çəkilən, yaxud təmirdən çıxan yollarda hərəkətə mane olan problemlərin yaranması onların tikintisi zamanı keyfiyyət tələblərinə tam olunmamasından irəli gəlir. Bu prosesdə dövlət tərəfindən sifarişçi qismində çıxış edən AAYDA icraçı şirkətlərdən təhvil verilən yollarla bağlı zəmanət alırmı? Onlar qarşısında hansı keyfiyyət tələbləri qoyulur? Sualları cavablandıran AAYDA mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Nəcəflinin "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, avtomobil yolları tikilərkən intensiv hərəkət amili nəzərə alınır: "Burada söhbət yeni tikilən yollardan gedir, təmir, bərpa prosesindən deyil. Avtomobil yolları tikilərkən ilk növbədə onda hərəkət intensivliyi nəzərə alınır: yeni hansı avtomobillər hərəkət edəcək, nə qədər tez-tez hərəkət edəcək və sair. Yollar bu amillər nəzərə alınmaqla layihələndirilir. Adətən hərəkətin intensiv və olduğu hissələrdə üst qatın - buna aşınma qatı deyilir, - hər 4-5 ildən bir yenilənməsi nəzərdə tutulur. Bu, asılıdır yoldakı hərəkət intensivliyi, hansı avtomobillərin hərəkət etməsindən. Belə yenilənmələr vaxtında aparılmasa, yolda qabarmalar, üst qatın çatlaması kimi hallar baş verir. Hər 14-15 ildən bir isə yol tamamilə yenilənir".

A.Nəcəfli bildirir ki, Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolunun Ceyranbatandan Masazır dairəsinə qədər olan hissəsi, həmçinin Yevlax-Kürdəmir-Bakı yolunun Kürdəmir, Hacıqabul rayonlarından keçən hissəsində yaranan problemlərdən məlumatlıdır: "Həmin yollar nəzarətdə saxlanılır. Orada əmələ gələn qabarmalar hazırda hərəkət üçün ciddi problem yaratmır. Zamanı gəldikdə həmin yollarda da aşınma qatının yenilənməsi işləri həyata keçiriləcək".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Son illərdə onlayn media daha çox populyarlaşıb və bunun paralelinə də çap mediası zəifləyib, xeyli qəzet çapını dayandırıb, mövcud olanlar isə tirajını əhəmiyyətli şəkildə itirib. Bu, bir növ təbii prosesdir. Təkcə, Azərbaycanda deyil, dünyada müşahidə olunan tendensiyaadır.

Şuşa Qlobal Media Forumuna qatılan "The Korea Times" qəzetinin icraçı direktoru Ço Jae-hyon jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, ənənəvi media rəqəmsal dünyaya uyğunlaşmaq üçün strategiyaya malik olmalıdır: "Mən burada ənənəvi medianı təmsil edirəm. Ancaq bu gün gənclər qəzet oxumur, ona görə də biz ilk növbədə rəqəmsal platformalara uyğunlaşmaq üçün strategiyaya malik olmalıyıq. Ancaq eyni zamanda hesab edirəm ki, onlayn media da maliyyə sahəsində çətinliklərlə üzləşir. Məsələn, Koreyada insanlar xə-

Dövlət üçün vacib arxiv olan qəzetlərin "sağ qalması" üçün nə edək?

İlham Quliyev: "Bəzi media holdinglər çap versiyalarının fəaliyyətini dayandırsalar da, sonradan bunun doğru olmadığını bildiriblər"

Bəhruz Quliyev: "Media subyektlərini biznes strukturu kimi inkişaf etdirmək lazımdır"

hansısı media quruluşunun arxivinin olub-olmayacağı belli deyil. Böyük ehtimalla olmayacaq. Qəzet isə tarixçilər, araşdırmaçılar üçün ən başlıca arxivdir. Dövlətin mənafeyi, tarixinin qorunması, obyektiv araşdırmalar üçün çap mediası az tirajla olsa da, mövcudluğunu qoruyub saxlamalıdır. Heç də təsadüfi deyil ki, inkişaf baxımından

kiyədə bəzi media holdinglər çap versiyalarının fəaliyyətini dayandırsalar da, sonradan bunun doğru olmadığını bildiriblər. Bu istiqamətdə verilən qərarların holdingin ümumi imicinə mənfi təsir etdiyi qənaətinə gəliblər. Baxmayaraq ki, Türkiyədə də son 4-5 ildə qəzetlərin tirajları 10 dəfədən də çox azalıb. ABŞ-da da bir

qəzetçilik ənənələrinin yaşadılması üçün dövlət, mediaya dəstək verən şirkətlər ən azı keçid dövrü üçün fədakarlıq etməlidirlər. Mənim fikrimcə, "oxuyan yoxdur" deyib qəzetləri bağlamaq, "baxan yoxdur deyib" teatrları bağlamaq çağırışına bənzəyir. Əgər ikinci qəbul etmirsə, birinciyə də hələlik "yox" deməliyə.

Yaşı 60 və yuxarı olan müəllimlərin sertifikatlaşdırmada iştirakı könüllü olacaq

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi təhsil üzrə təhsilverənlərə münasibətdə digər dövlət təhsil müəssisələrində) 60 və daha yuxarı yaşda olan şəxslərin sertifikatlaşdırmada iştirakı könüllü olacaq.

APA-nın xəbərinə görə, bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Təhsil haqqında" Qanuna dəyişiklikdə əksini tapıb.

materiallar birdəfəlik silinə bilər. Nəticədə arxivdən məhrum ola bilərik. Ənənəvi media isə heç zaman silinmir. Məlumdur ki, elmi araşdırmalar, yazılar üçün tarixi məlumatları əldə etmək məqsədilə də kitabxanalarda qəzetləri vərəqləyirlər. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bəzi məkanlarda internetin istifadəsi məhdudlaşdırılır. Belə məkanlarda qəzet, kitab oxuyurlar".

B.Quliyev ənənəvi medianın peşəkar media olduğuna, məktəb funksiyası daşdığına diqqət çekdi: "Ən fundamental araşdırmaları, yazıları yalnız ənənəvi mediada görə bilərik. Müxtəlif janrları məhz ənənəvi media yaşadır. Ənənəvi media jurnalistlər yetişdirən akademiya. Buna görə də ənənəvi mediadan tamamilə imtina etmək doğru deyil. Bütün dünyada ənənəvi media dotasiya ilə yaşayır. Bu gün dünyada 40-50 min tirajla çap olunan qəzetlər var. Eyni zamanda bəzən siyasətçilər mediada yazılar sifariş edirlər. Qərb vaxtilə medianın siyasiləşməsinin əleyhinə idi, amma indi siyasi medianı məcburən dəstəkləyir, hərçənd medianın sifariş yerinə yetirməsinə qarşıdır. Əgər siyasiləşmiş media varsa, bu o deməkdir ki, ənənəvi media həm də ideoloji iş aparır. Yeni media isə informativdir. Yeri gəlmişkən, "Səs" qəzeti müasir çağırışlara cavab vermək üçün oxucularına QR

kod vasitəsilə video izləmək, səs dinləmək, qəzetin yazılarını oxumaq imkanı yaradır. Mən yeni media ilə ənənəvi medianın rəqəbat apardığını düşünürəm. Bu iki media bir-birinin bazasını formalaşdırır. Ənənəvi media yeni medianın kadr bazasını formalaşdırır. Sosial media isə yeni mediaya rəqibdir, çünki informasiyanın ötürülməsi baxımından öndədir. Sosial media fərdi yanaşma əsasında formalaşır, üstəlik, operativlik baxımından yeni medianı irəlilədir. Zamanla sosial media yeni medianı məhv edəcək. İnkişafın göstəricilərindən qorxmaq yox, onlarla ayaqlaşmaq lazımdır".

O ki qaldı "Rəqəbatə davamlılıq üçün nə etmək olar" sualına, B.Quliyev hesab edir ki, media subyektlərini biznes strukturu kimi inkişaf etdirmək lazımdır: "Dünya təcrübəsində qəzetlərin köməkçi təsərrüfatlar adlandırılan biznes strukturları var. Şəxsən mən ənənəvi mediaya cüzi faizlə biznes kreditlərinin verilməsini təklif edirəm. Bu reallaşsa, ənənəvi media qurumları özü-özünü maliyyələşdirə bilər. Eyni zamanda əlçatımlılıq da önəmlidir. Bürokratik əngəllərin aradan qaldırılması yaxşı olar, məsələn, girov kimi loqonun qəbul edilməsi mətbuata müəyyən dividend gətirə bilər".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məsəvat"

bər üçün ödəniş etməkdə o qədər də həvəsli deyillər. Yeni hətta biz rəqəmsal platformaya transformasiya etsək belə, maliyyə və investisiya resursları baxımından çətinliklərlə, dilemma ilə üzləşirik. Biz videokontentləri hazırlayıq. Bu, xüsusilə də xarici ölkələrdəki, daha çox ABŞ və Asiya ölkələrindəki istehlakçılar üçündür. Düşünürəm ki, ənənəvi medianın, xüsusilə də qəzetlərin müasir dövrdə "sağ qalması" üçün hər hansı aydın bir həll yolu yoxdur. Amma biz realıqları nəzərə alıb çap mediasına investisiyanı azaldaraq bu vəsaiti onlayn mediaya yönəldə bilərik".

Görünən budur ki, çap mediasına maraq yoxdur və qəzetlərin mövcudluğu təhlükə altındadır. Əlbəttə, dünya trendinə qarşı çıxmaq da mümkün deyil. Ancaq biz buna təkcə biznes və bu günün korporativ maraqlarından deyil, həm də dövlət və dövlətçilik maraqlarından da yanaşmalıyıq. Sırr deyil ki, istənilən elektron media bir anın içərisində məhv ola bilər. Yaxud 50-100 il sonra

bizdən 10 illiklərlə öndə olan Qərb, Avropa dövlətləri qəzet sənayesini məhv etmir, bunu bir milli arxiv və nostalji kimi məhdud sayda olsa da saxlayır. Qəzet həm də bir mədəniyyətdir.

Bəs nə etmək olar ki, qəzetlər yaşasın? Bunun mexanizmlərini tapmaq mümkün deyilmi?

"Kaspi" qəzetinin baş redaktoru İlham Quliyev "Yeni Məsəvat"a bildirdi ki, bu, kifayət qədər aktual və çap mediasında çalışanlar üçün xeyli ağırlı mövzudur. O vurğuladı ki, çap mediası ilə bağlı problemlər ABŞ, Avropa ölkələrindən tutmuş Zimbabve kimi inkişaf etməmiş Afrika ölkələrinə kimi dünyanın hər yerində aktualdır: "Çap mediası çox sürətlə öz mövqeyini itirir, tirajlar azalır. İnternet mediası, sosial media ictimaiyyətin müəyyən olunmasında əsas alətlərə çevrilməkdədir. Buna baxmayaraq, hələlik heç bir ölkədə çap mediasından birmənalı şəkildə imtina etmək qərarı verilməyib. Qonşu Tür-

müddət əvvəl "Nyu-York Times" çap versiyasının qapadıldığı barədə qərar vermişdi, lakin sonradan bunun doğru olmadığı qənaətinə gəlib, fəaliyyətini yenidən bərpa etdi. Hazırda aktiv şəkildə "qəzetlər nəyə lazımdır, bağlanmalıdır, birmənalı şəkildə internet mediaya köklənməli" kimi çağırışlara şahidlik edirik. Bir çap mediası təmsilçisi olaraq mən bu çağırışları doğru hesab etmirəm. Düşünürəm ki, biz bu çətin şəraitdə brendə çevrilən, tarixi olan qəzetləri ən azından qarşıdakı bir neçə il üçün qoruyub saxlamalıyıq, çünki qəzet bir mədəniyyətdir, medianın fərqli bir seqmentidir. Yaşadığımız dövrün salnaməsinin yazılması baxımından da əvəzsiz vasitədir".

İ.Quliyevin fikrincə, media sektorunda çalışanların hamısı çox yaxşı bilir ki, azsaylı istisnalar olmaq şərti ilə Azərbaycan kimi ölkələrdə medianın biznes subyekti olması çox çətindir: "Çap mediasında isə bu, ümumiyyətlə, mümkünsüzdür. Ona görə də qəzetlərin,

Rusiya Ukrayna-nın kənd təsərrüfatı məhsullarının dünya bazarına yolunu açmaq niyyətində olmadığını açıq nümayiş etdirir. Ölkənin BMT-dəki daimi nümayəndəsinin birinci müavini Dmitri Polyanski BMT Təhlükəsizlik Şurasının (TS) iclasında ölkəsinin "Taxıl sazişi" nə qayitması üçün 7 şərt irəli sürüb.

Polyanski bildirib ki, öncə Rusiya taxılının və gübrəsinin dünya bazarlarına tədarükü ilə bağlı sanksiyalar ləğv edilməlidir: "İkincisi, ərzaq və gübrə təchizatı sahəsində fəaliyyət göstərən Rusiya bankları və maliyyə qurumlarının qarşısındakı bütün maneələr aradan qaldırılmalıdır. Üçüncü şərtimiz odur ki, Rusiyaya kənd təsərrüfatı texnikası və gübrə sənayesi ilə bağlı ehtiyat hissələrinin və komponentlərin daşınması yenidən bərpa edilməlidir".

Polyanski dördüncü şərt kimi gəmilərin kirayələnməsini, bununla yanaşı, Rusiyanın ərzaq ixracatının sığortası ilə bağlı bütün problemlərin həll edilməsini və bu daşımalar üçün bütün logistika təminatının bərpa olunmasını qeyd edib.

Beşinci şərt qismində Rusiya gübrələrinin və gübrə istehsalında istifadə edilən xammalın daşınmasının genişləndirilməsi üçün bütün şərtlərin yerinə yetirilməli olduğunu deyən Polyanski bunların arasında Tolyatti-Odessa ammonyak boru kəmərinin yenidən işə salınmasının da olduğunu bildirib: "Altıncı şərtimiz bundan ibarətdir ki, kənd təsərrüfatı sektoru ilə bağlı dondurulmuş Rusiya aktivləri blokdan çıxarılmalıdır. Sonuncu şərtimiz budur ki, lap əvvəldən də qeyd edildiyi kimi, taxıl müqaviləsi yenidən humanitar məqsədlər üçün istifadə edilməlidir. Əsasən də müqavilə varlı ölkələri zənginləşdirməkdənsə, ehtiyacı olan ölkələrin maraqlarına xidmət etməlidir".

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan isə deyib ki, BMT və Türkiyə "Taxıl müqaviləsi" prosesini həyata keçirməyə çalışır. "Türkiyə olaraq Rusiya Federasiyasının yenidən masaya gətirilməli olduğuna səmimi qəlbənd inanırıq", - nazir qeyd edib.

O, başqa həll yollarının axtarılmasının təhlükəli ola biləcəyi ilə bağlı xəbərdarlıq edib: "Çox güman ki, başqa həll yolları məcburiyyət və təhlükəsizliyi təhlükə altına salacaq həllər olacaq".

Fidan BMT baş katibi Antonio Quterreşlə görüşdə onunla razılaşdıqlarını, Rusiya xarici işlər naziri

Kasıb ölkələrin gözü Ərdoğanında - "Taxıl sazişi" nə qarşı Putinin 7 şərti

Moskva indi də dünyanı qlobal aclıqla şantaj etməyə çalışır

Sergey Lavrovla görüşlərində isə Rusiya tərəfinin bu sazişdən çıxmasının və müqavilənin müddətini uzatmamasının bəzi səbəblərini öyrəndiklərini və onların üzərində işlədiklərini bildirib: "Bu mövzuları BMT ilə müzakirə edirik. Biz bunun üçün çalışırıq ki, Rusiya yenidən masaya gəlsin və tələblər yerinə yetirilsin, bütün tərəflər bundan qalib çıxsın. Ümid edirəm ki, bu böhran ən qısa zamanda həll olunacaq".

Bu arada ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken məsələnin pozitiv həllində yenə Türkiyənin həlledici roluna ümid etdiyini söyləyib.

Qeyd edək ki, Rusiya sazişdən çıxdığını elan etdikdən sonra Türkiyə və Ukrayna taxıl dəhlizi ilə daşımaların Rusiyasız davam etdirilməsi məsələsinin müzakirəsinə başladılar. Lakin bu, Rusiya Prezidenti Vladimir Putini qane etmədiyinə görə Rusiya Müdafiə Nazirliyi xüsusi açıqlama ilə çıxış edib, Qara dənizdə Ukrayna sahillərinə yaxınlaşan bütün gəmiləri hərbi yük daşıyan obyekt kimi qəbul edəcəklərini bəyan etdi. Daha sonra Krım körpüsünə endirilən dron zərbəsində Türkiyənin quru yükdaşıma gəmilərini suçlamağa cəhd edildi. Eyni zamanda "suallı dron istehsalı müəssisəsi ya-

radılıb" iddiası ilə Odessa limanındakı taxıl terminalları bombalandı. Odessanın vəhşicəsinə bombalanması hələ də davam etdirilir. Rusiyanın məqsədi şəhərin liman təsərrüfatını tamamilə məhv edərək, oradan yüklərin daşınmasını uzun müddətə mümkünə hala gətirməkdir.

Rusiyanın Afrika ölkələri ilə münasibətlərinə dair yazı ilə çıxış edən Putin isə bildirib ki, kasıb qitə ölkələrinə taxılı pulsuz, yaxud kommersiya şərtləri ilə çatdırmağa hazırdır. Onun sözlərinə görə, Rusiya Avropa limanlarında yığılıb qalan yüz min tonlarla gübrəni Afrika ölkələrinə çatdırmağa çalışır: "Lakin Qərb buna maneə yaradır - gübrələrin əhəmiyyətli hissəsinin yolu bağlanıb və onlar "avropalıların vicdansız əllərindədir. Limanlarda bloklanan 262 min ton gübrənin cəmi 20 min tonunu Malaviyaya, 34 min tonunu isə Keniyaya göndərə bilmişik".

İyulun 24-də Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti əvvəllər Taxıl dəhlizi ilə yük daşımış bir gəmidə partlayıcı maddə izlərinin aşkarlandığına dair məlumat yayıb. May ayında Ukraynanın Kiliya limanında olan gəmi bu ay Türkiyədən Rostov-Dona taxıl götürməyə gedibmiş. FTX

gəmini niyə, hansı əsasla yoxladıqlarını açıqlamır. Məlumatda gəmidən dintratyol və tetril adlı partlayıcı maddə izlərinin açıldığını bildirilir. Məlumatla görə, iyulda Türkiyənin Tuzla limanında gəminin Ukraynanın 12 vətəndaşından ibarət komandası tamamilə yenilənib, adı dəyişdirilib. FTX bu fakta görə gəmidən Taxıl dəhlizi ilə Ukraynaya hərbi sursat daşınması üçün istifadə olunduğu qənaətinə gəlib.

Beləliklə, artıq Rusiyanın Ukrayna məhsullarının dünya bazarına çıxmasının qarşısını almaq məqsədində qəti olduğu daha aydın görünür. Burada Putinin əsas məqsədi Rusiya məhsullarına tələbatı artırmaq, onların qiymətini qaldırmaq, nəhayət, qlobal ərzaq böhranı ilə Qərbi və bütün bəşəriyyəti şantaj etmək imkanı qazanmaqdır. Avropaya qaz təminatında üstün mövqeni tamamilə itirən Putin indi də dünyanı aclıqla təhdid etmək imkanına sahib olmağa çalışır.

Belə ki, Rusiya statistikasından aydın olur ki, ötən ildən bu ölkədə un istehsalı kəskin artıb: Ukraynanın un sata bilmədiyi əksər bazarlara Rusiyanın məhsulları daxil olub. 2022-ci ildə Rusiya həmin bazarlar hesabına un ixracını 3,5 dəfə artırıb - 261

min tondan 881 min tona. İlk dəfə olaraq Rusiya Misir, Uqanda, Seneqal, Şri-Lanka kimi ölkələrə un ixrac edib - onların hamısı unu Ukraynadan alırdılar.

Ukraynanın ixrac bazarı olan ölkələr hesabına 2022-2023-cü aqrar ildə Rusiya 2021-ci ildəkindən əhəmiyyətli dərəcədə çox - 47 milyon ton buğda ixrac edib.

Rusiya Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi 2023-2024-cü il mövsümündə ölkədə 123 milyon ton taxıl istehsal olunacağını, bunun 55-60 milyon tonunun ixraca yönəldiləcəyini gözləyir. Ötən mövsümdən qalan rekord ehtiyatları da nəzərə alsaq, Rusiyanın Ukraynadan taxıl ixracına məhz öz məhsuluna bazar açmaq üçün maneə yaratmaq istədiyini rahatlıqla söyləyə bilərik.

Nazirlik bəyan edib ki, ötən mövsümdə Rusiya 53 milyon ton buğda ixrac edib. Bu, əvvəlki mövsümdə reallaşan ixrac həcmindən 1,5 dəfə çoxdur. Ümumi taxıl məhsullarının ixracı 61,8 milyon ton olub ki, bu da əvvəlki ildəkindən 45 faiz çoxdur.

Rusiya məhsulunun əsas alıcıları məhz Ukraynanın ənənəvi satış bazarları olan ölkələrdir: Misir 11,9 milyon ton, Türkiyə 10,2 milyon ton, Əlcəzair 3,26 milyon ton, Sə-

udiyyə Ərəbistanı 3,14 milyon ton və sair.

Hazırda Rusiya aclıqdan əziyyət çəkən Afrika ölkələrinə aşağı qiymətə taxıl satışını genişləndirir. Eyni zamanda Avropa limanlarındakı gübrələrə onlara pulsuz təklif edir. Putin bununla həmin ölkələrə öz iradəsinə tabe etmək, zəruri hallarda BMT və digər müstəvildə Rusiyaya qarşı mümkün mənfi qərarlardan yayınmağı hədəfləyir.

Göründüyü kimi, Ukrayna buğdasının dünya bazarına yolunun bağlanması, yaxud məhdudlaşması Rusiya üçün çox əlverişli şərtlər formalaşdırır. İndi Rusiya şərtləri özü üçün daha əlverişli etməyə çalışır. Belə ki, 2022-ci ilin iyulundan bəri "Taxıl sazişi"nin fəaliyyəti nəticəsində buğdanın dünya bazar qiyməti 30 faizədek ucuzlaşıb. Bu za-

man Rusiya buğdası daha çox - 42 faiz ucuzlaşaraq 1 ton üçün 230-235 dollar olub. Əvvəl Fransa buğdasından 20 dollar baha olan Rusiya buğdası indi ondan 34 dollar ucuza təklif olunur.

Almaniyanın xarici işlər naziri Annalena Berbokun verdiyi məlumatla görə, Rusiyanın Taxıl dəhlizinin işinə yaratdığı maneə 32 milyon ton taxılın Ukraynada yığılıb qalmasına səbəb olub. Aydın məsələdir ki, Rusiya bu həcmdə məhsulun hamısını bazarda əvəz etmək gücündə deyil. Buna görə də yaxın vaxtlarda Taxıl dəhlizinin daha məhdud ixrac imkanları ilə işləməsinə razılıq verməsi mümkündür. Son həftələrdə Türkiyə ilə münasibətləri soyuqlaşan Rusiyanın bu prosesdə Ərdoğanın vasitəçiliyinə şərait yaradacağı çətin görünür. Lakin o da məlumdur ki, Türkiyənin iştirakı olmadan Ukrayna məhsullarının dənizlə dünya bazarına çıxarılması da mümkün deyil. Ukraynanın Avropadan kənarda etibar etdiyi ən əsas dövlət başçısı R.T.Ərdoğanıdır. Elə Rusiyanın da Ukrayna ilə taxıl daşınmasında təmaslar üçün üz tutacağı başqa vasitəçi yoxdur. Bu isə Türkiyə prezidentinin prosesdə rolunun yüksək olaraq qalması deməkdir.

□ Dünya SAKİT, "Yeni MİSAVAT"

Sumqayıt Məhkəmə Kompleksində “Tərtər işi” üzrə həbs olunan 5 nəfərin - general-mayor Bəkir Orucov, Rahib Məmmədov, İntiqam Məmmədov, Ziya Kazimov və Ülvi Rəşidovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir.

Musavat.com xəbər verir ki, 2021-ci ilin dekabrında Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsində “Tərtər hadisələri” ilə bağlı yenidən araşdırmalar başlanan zaman 2017-ci ilin mayında Beyləqanda da baş verən cinayətlər araşdırılıb.

Bu iş üzrə 62 zərərçəkmiş, 21 şahid var. İlk dövrdə araşdırmalar “Tərtər işi” ilə eyni icraatda aparılarsa da, bu ilin fevralında “Beyləqan hadisələri” üzrə 5 nəfər barəsində cinayət işi ayrılaraq, Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib. Hakim qarşısına Beyləqan korpusunun qərargah rəisi olmuş, Müdafiə Nazirliyinin Şəxsi Heyət Baş İdarəsinin İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdarəsinin reisi vəzifəsini icra edən general-mayor Bəkir Orucov və daha 4 nəfər - snayper bölüyünün komandiri Ziya Kazimov, Təhqiqat bölməsinin reisi müavini olmuş Rahib Məmmədov, İntiqam Məmmədov və Ülvi Rəşidov çıxarılıb. Təqsirləndirilən şəxslərdən mayor Ülvi Rəşidovla polkovnik-leytenant Ziya Kazimov həbsdə deyil.

Hazırda məhkəmədə təqsirləndirilən şəxslər ifadə verirlər.

Ötən prosesdə təqsirləndirilən Ziya Kazimov ifadə vermişdi. Son proses isə təqsirləndirilən İntiqam Məmmədovun ifadə verməsi ilə davam etdirilib. Müdafiə Nazirliyinin Hüquq İdarəsinin Təhqiqat şöbəsinin baş zabiti - təhqiqatçısı vəzifəsində işləmiş **İntiqam Şərif oğlu Məmmədov** adam oğurluğu, külli miqdarda dələduzluq, rüşvət vermə, silah tətbiq olunmaqla vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, işgəncə, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəza vermə maddələri ilə ittiham olunur.

O, məhkəmədəki ifadəsində ittihamda ədalətli bilmədiyini, ona verilən göstərişləri, əmrələri yerinə yetirdiyini bildirib.

Hakimə “Mən kim idim ki? Nə göstəriş verilibsə, onu da icra etmişəm. İcra etməyə bilməzdim. İttihamda yazılanlar üzrə özümü təqsirli bilmirəm” deyib.

O, ifadəsində ittihamda adları yazılan Yasin Quliyevi və İlham Behbudovu ümumiyyətlə tanımadığını, onlarla heç vaxt təmasda olmadığını, onlardan izahat almadığını və alınması prosesində iştirak etmədiyini açıqlayıb.

Bildirib ki, bu şəxslərə qarşı qeyri-insani hərəkətlər etməyib, kimsəyə də belə bir göstəriş verməyib:

- Həmin prosesləri N sayılı hərbi hissənin komandiri Mayis Bərxudarovun göstərişi ilə həmin korpusun zabitləri həyata

63 hərbiçini Nəcməddin Sadıkovun dərkənarı ilə döyüb işgəncə veriblər - detallar

“Tərtər işi” üzrə tutulan zabit məhkəmədə “Mən kim idim ki? Yuxarıdan nə deyiblər onu icra etmişik” söyləyib, ilginc faktlar açıqlayıb

keçiriblər. Bu proseslərə də komandirin tapşırığı ilə həmin korpusun zabiti Ülvi Rəşidovun özü və komandası rəhbərlik edib. Həmin şəxslərin hərbi hissəyə toplanması, orada saxlanması barədə bütün prosesləri hərbi hissə komandiri Mayis Bərxudarovun göstərişi ilə Ülvi Rəşidov təşkil edib. Mənə verilən tapşırıq korpus komandirinin idarəyə göndərdiyi siyahı üzrə hərbiçilərin izahatlarının alınması və rəhbərliyə təqdim etmək olub. 1 nəfərin izahatını almışam. Orada olan qara maskalı və silahlı şəxslərin heç biri mənə təbə olmayıb. Onlara komandanlığı ümumi olaraq Ülvi Rəşidov edib.

Təqsirləndirilən deyib ki, zərərçəkən Vurğun Əbilov epizodunda onunla yüngülvari əlbəyaxa olması hissəsində özünü qismən təqsirli bilir: **“Bu hissədə də Vurğuna münasibətdə ağır nəticələr olmayıb”**.

Təqsirləndirilən deyib ki, 6 may 2017-ci ildə Müdafiə Nazirliyinin Hüquq İdarəsinin reisi Rauf Kişiyev onu və Elçin Əliyevi yanına çağırıb 1-ci Ordu Korpusunun tabeliyində olan hərbi hissələrin şəxsi heyəti arasında düşmən qüvvələri ilə əməkdaşlıqda şübhəli bilinən hərbi qulluqçuların aşkar edildiyini deyib. Bununla bağlı araşdırma başladığını, ordu korpuslarının təhqiqatçılarından qruplar yaratmaqla həmin hadisələrlə bağlı araşdırma aparılmasına zərurət olduğunu bildirib. Rauf Kişiyevin göstərişi əsasında tanidığı hüquqşünaslardan 2-ci təhqiqat bölməsinin təhqiqatçıları Şahin Cəfərov və Rahib Məmmədovu, 6-cı təhqiqat bölməsinin təhqiqatçısı Təbriz Akbayev və Ruslanı, 1-ci Təhqiqat bölməsindən Emil Eyvazov, 8-ci təhqiqat bölməsindən Nahid Məmmədov və adlarını xatırlamadığı digər təhqiqatçıların ad-soyadlarını bildirməklə ya-

radılacaq qrupun tərkibinə daxil edilməsini təklif edib. Onun dediyi təhqiqatçıların adlarını Rauf Kişiyev Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah reisi Nəcməddin Sadıqova verib. Bundan sonra əmr tərtib edilməklə bölmələrə həmin gün məlumat verilib. 1 gün sonra onlar Tərtərin Şıxarx qəsəbəsində olan hərbi hissəyə gediblər. Orada 1-ci Ordu Korpusunun komandiri general-mayor Hikmət Həsənovu, müavini polkovnik Babək Səmidlini, Həsənovun köməkçisi Fuad Ağayevi, Müdafiə Nazirliyinin Xüsusi Təhlükəsizlik İdarəsinin reisi polkovnik Ramin Əskərova, 1-ci Təhqiqat bölməsinin reisi Fərid Dəmirovu görüb.

Həmin hərbi hissəyə başları və gözləri bağlı vəziyyətdə olan hərbi qulluqçular gətirilib. Onlarda şifahi formada düşmən qüvvələri ilə əməkdaşlıqda şübhəli şəxs kimi dindirilməsini və sorğulandığı zaman döyülmələrini, bədənələrinə elektrik cərəyanı verilməsini SAT-ın hərbi qulluqçuları Cəfər Seyidovun nəzarəti altında icra ediblər.

Onlara sorğuda hansı sualların verilməsini, ümumilikdə hansı mövzu üzrə dindirilməsini Fuad Ağayev tapşırıb, Hikmət Həsənov da bu məsələlərdə Fuad Ağayevə göstərişlər verməklə ümumi olaraq aparılan dindirmələrə, işgəncə proseslərinə nəzarət edib. Onlar Rauf Kişiyevin nəzarəti altında, prokurorluğun müstəntiqləri də rəhbər heyətlərinin nəzarəti altında ərazidə saxlanılan şəxslərin dindirilməsini təşkil ediblər.

Təqsirləndirilənin sözlərinə görə, SAT-ın hərbi qulluqçuları dindirmək üçün bezi vaxtlarda onların dediyi şəxsləri, bezi vaxtlarda isə özləri istədikləri şəxsləri onların yanına gətirib. SAT-ın hərbi qulluqçularının üzrləri bağlı olduğundan onların

kimliyini bilməyib. Dindirmə üçün gətirilmiş şəxslərin əlləri və gözləri bağlı vəziyyətdə onların yanına gətirilib.

O bildirib ki, həmin şəxslərə mina partladılması zamanı elektrik cərəyanı verən cihazla elektrik cərəyanı verilməsi, plastik boru ilə SAT-ın hərbi qulluqçularının zor tətbiq etməsi barədə eşidib: **“SAT-ın başında maska olan hərbi qulluqçuları 1-ci Ordu Korpusuna sorğulama üçün gətirilmiş şəxsi heyətin başlarına su tökməklə, bədənələrinin müxtəlif nahiyələrinə sille və təpik zərbələri vurmaqla döyüb işgəncə veriblər”**.

SAT-ın hərbi qulluqçularının şəxsi heyəti əvvəllər yeməxanaya aparmasına şəhəd olmasa da, daha sonra şəxsi heyəti bir cərgə halında kitəldən tutaraq yeməxanaya aparmasını təşkil etməsini, əllərində olan vasitələrlə səs yaratmaqla, “səsin ardınca gəlin” demələrinə şahid olub. SAT-ın hərbi qulluqçuları cərgədə düzgün hərəkət etməyi bacarmayan şəxslərə əllərində olan plastik və metal materialdan olan vasitələrlə zərbələr vurublar. O, dindirdikləri Elçin Mirzəliyevin hospitalda ölümünü sonradan bilib.

Təqsirləndirilən deyib ki, Rauf Kişiyevlə Elçin Əliyev Bakıya qayıtdıqdan az sonra onu dəvət edərək Baş Qərargah reisi Nəcməddin Sadıkovdan materialın daxil olduğunu deyiblər. Bildiriblər ki, 1-ci Ordu Korpusunda olduğu kimi 2-ci Ordu Korpusunda da düşmənlə əməkdaşlıq edən hərbi qulluqçular aşkar edilib. Onların izahatlarının alınaraq nəticəsi barədə Baş Qərargah reisinə məruzə edilməlidir. Ona Baş Qərargah reisi Nəcməddin Sadıkovun dərkənarı ilə materialı verib 29 may tarixində Beyləqan rayonunda yerlə-

deyib. Araşdırma apardıqları müddət ərzində gizir Kamran Babazadə izahatında əsgər Beydulla Abdullayevin onu düşmən tərəfə keçirərək onlara təhvil verdiyini və düşmən tərəfindən zorlandığını, düşmən hərbiçilərinin həmin zorlama proseslərini videoqörüntünün yayıl-maması üçün düşmənin tapşırığına əsasən onlara zorlama məqsədilə bir neçə hərbiçini apardığını deyib. Kamran Babazadənin etiraf izahatından sonra Rauf Kişiyevə bu barədə məlumat verib. Həmin şəxs də Bakıya aparılıb.

Təqsirləndirilən deyib ki, Beyləqanda topladıqları 264 vərəqdən ibarət materialı idarə reisi Rauf Kişiyevin imzası ilə Respublika Hərbi Prokurorluğuna göndəriblər. Hərbi Prokurorluq materialı geri qaytararaq leytenant Yusif Məmmədov barəsində artıq istintaq aparıldığını və paralel araşdırma aparılmasına zərurət olmadığını, Kamran Babazadə və Nizaməddin Piriyevin izahatları ətrafında əlavə araşdırma aparılmasını, digərlərinin isə mənasız və yalnız fərziyyələrdən ibarət olması ilə bağlı yazılı göstəriş göndəriblər. Yazılı göstəriş idarəyə daxil olduqdan sonra onun icraatına verilib. Göstərişə uyğun olaraq müxtəlif hərbi hissələrə sorğular verərək ehtiyata buraxılmış şəxsləri müəyyən edib, polis orqanları vasitəsilə həmin şəxsləri dəvət edərək izahatlarını alıb. Nizaməddin Piriyevin təkrar izahatını alıb. O da bildirib ki, düşmən tərəfə keçməklə bağlı Hərbi Prokurorluqda araşdırma aparılıb, Beyləqanda verdiyi izahatında həqiqəti deməyib. Bunu orada döyülmək qorxusuna görə yaldan düşmən tərəfindən guya zorlandığını izahatında göstərib.

Araşdırma dövründə alınan izahatlar əsasında Nizaməddin Piriyevin tabeliyində xidmət edən əsgərlərə ayrı-ayrı vaxtlarda zor tətbiq etdiyi, onları döydüyü izahatlarından göründüyündən barəsində Cinayət Məcəlləsinin 331.3-cü maddəsi ilə cinayət işi başlanıb və istintaqın aparılması üçün Respublika Hərbi Prokurorluğuna göndərib.

03.07.2017-ci il tarixdə ona verilmiş material üzrə Hüquq İdarəsinin reisi Rauf Kişiyevin adından Baş Qərargah reisi Nəcməddin Sadıkovun ünvanına yekun arayış tərtib edərək göndəriblər.

İntiqam Məmmədov deyib ki, sorğu-sual prosesində ona 68 nəfərin siyahısı təqdim olunub. Həmin şəxslərin əksəriyyəti ordudan təxris edildiklərindən 63 nəfərin izahatı alınıb. Onların içində düşmənlə əməkdaşlıq etməsi faktı təsdiq olunmayıb.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Məsələ”

“Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin əks-hücumunun uğurunu mühakimə etmək hələ tezdir. Ukrayna hərbiçiləri yerdəyişmə etdiyi zaman cəbhədə dəyişiklik yarana-caq”.

Bu fikri ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken deyib.

“Biz lap əvvəldən demişdik ki, bu, çətin olacaq. Siz yəqin ki, eşitmişdiniz, çoxları bildirdi ki, ruslar ciddi və möhkəmləndirilmiş müdafiə xətti hazırlayıblar. Ukraynalılar onları keçirlər”, - o bildirib.

Blinkenin sözlərinə görə, ukraynalılar Rusiyanın müharibənin əvvəlindən işğal etdikləri torpaqların yarısını azad ediblər: “Ukraynalılar uğur üçün hər şeyə malikdirlər, çünki onlar öz torpağı, öz vətəni, öz gələcəyi, öz azadlığı üçün vuruşur. Onlar yerdəyişmə edib hərəkətə keçəndə son aylarda təlim keçmiş qüvvələr və biz də daxil olmaqla, təxminən 50 ölkənin təqdim etdiyi texnikalar əhəmiyyətli dəyişikliklərə gətirib çıxaracaq”.

Hərbi analitiklər Blinkenin optimizmini bölüşürmü? Yaxın vaxtlarda və ya yayın axırı üçün Ukrayna ordusu cəbhədə kardinal dönüşə nail ola biləcəkmi?

Bu arada müharibənin taleyi, bu kontekstdə Volodimir Zelenski ilə bağlı da ilginclik iddialar ortaya çıxıb. Bir sıra ekspertlər belə fikirlər səsləndirir ki, Zelenskinin ətrafında hazırda müəmmalı proses cərəyan edir. Onun hakimiyyətdən salınacağına dair fikirlər mediada yer alıb. Bu belə əsaslandırılır ki, Ukraynada bu ilin oktyabrında parlament seçkiləri, gələn ilin yazında isə prezident seçkisi keçirilməlidir. Amma ölkə konstitusiyası hərbi vəziyyət şəraitində seçkilərin keçirilməsini qadağan edir. Ukraynada isə “seçki yarışı” başlamış kimi görünür. Məsələn, Kiyev meri Vitali Kličko və boksçu Oleksandr Usik prezidentlik yarışında iştirak etməkdən danışıq, siyasi müxalifət də hərbi vəziyyətə rəğmən, xüsusilə Vilnüs sammitindən sonra Zelenskiyə tənqidlərin dozasını artırıb.

Sabiq prezident və müxalifət lideri Petro Poroşenko indi “silahını” daha çox Kiyev hakimiyyətinə yönəldib. Poroşenkonun müttəfiqi keçmiş baş prokuror Yuri Lutsenko isə Zelenskini ölkəni müharibəyə sürükləməkdə ittiham edib. Onun sözlərinə görə, indiki dövlət başçısı hakimiyyətə “tamamilə hazırlıqsız” gəlib, Qərb müttəfiqləri ilə gərginlik yaradıb və dövlət idarəçiliyi sistemini bərbad vəziyyətə salıb.

Belə görünür ki, onlar Qərbin Zelenskidən narazı olduğunu fərqləndirirlər və “biz də varıq” mesajı verərək, öz xidmətlərini təklif edirlər.

Zelenskinin hakimiyyətdən salınacağı iddialarına reaksiya

Blinkendən mühüm anons: “Tezliklə Ukrayna...”

Qərb mediası Ukrayna hakimiyyətindən narazılığını hələ ki əks-hücumun effektiv ol-maması və ləng aparılması barədə tənqidi məqalələrlə bildirir.

Müxalifətin bu fəallığını Ukraynanın siyasi dairələrin-də seçkilərin ola biləcəyi haq-da iddialarla bağlayanlar da var. Guya parlament və prezident seçkilərinin eyni vaxtda keçirilməsi variantı müzakirə edilir, Zelenski komandası isə rəqiblərin hazırlaşmasının qarşısını almaq üçün qəfil hərbi vəziyyəti ləğv edib seçkilər keçirə bilər. Ölkədən kənarda olan təxminən 7 milyon elektron səsvermə yolu ilə iştirak edə biləcəyi, seçki komissiyalarında fəal hazırlıq başladığı da deyilir...

Amerikadan Ukraynaya dəstək, nikbin açıqlamalarla yanaşı, Zelenskini yıxmaq iddialarının ortaya çıxması maraqlı bir mənzərə yaradır. Bu mənzərəni ekspertlər necə izah edir? Ukraynada payızda seçki ola bilirmi? Hakimiyyət dəyişikliyi müharibənin hansısa formada yekunlaşmasına gətirib çıxara bilərmi? Alternativ bir güc Ukraynada iqtidara gəlsə, müharibə dayanacaq mı və hansı şərtlərlə? İşğalla bəzişarlar mı?

Bir çox ekspertlər bu fikirdədirlər ki, müharibənin bitməsi Rusiyadan asılıdır. Ukraynada hakimiyyət dəyişikliyi də müharibənin bitməsinə səbəb ola bilər. Rusiyanın əsas müharibə səbəbləri aradan qalxmadığı üçün Putinin müharibəni indiki kimi bitirməsi itki kimi qiymətləndirilir. Bundan əlavə, Qərb ölkələrinin Ukraynaya verdiyi hərbi, siyasi və iqtisadi dəstək Puti-

nin bu müharibəni qazanma-sını çətinləşdirir və müharibə davam etdikcə Rusiya üçün daha çox xərc yaradır. Ona görə də indiki vəziyyətdə müharibənin bitməsi yalnız iki halda mümkündür. Birincisi, Rusiyanın müxtəlif ölkələrlə döyüş meydanını genişləndirərək Qərb ölkələri üçün müharibənin davam etdirilməsinin xərclərini artırması, ikincisi isə Rusiyanın müharibəni birtərəfli qaydada bitirməsidir. Bu müharibə həm Sovet İttifaqı dövründən Rusiyanın təsiri altında olan ölkələrdə qorxuya səbəb oldu, həm də Slavıan coğrafiyasının əsas damarlarından biri olan Kiyevin eyni mədəniyyətin aktoru olan Rusiya tərəfindən dağıdılmasına səbəb oldu. Rusiya Ukraynada öz mədəni coğrafiyasındakı memarlıq, tarixi və mədəni quruluşa zərər verməmək və gərgin hərbi müdaxilə ilə müharibəni tez bir zamanda qazanmaq arasında qalıb. Birinci variant bu mərhələdə bir neçə cəhətdən çətin görünür. Rusiya müharibəni genişləndirsə, daxili siyasi təsirlər və iqtisadi xərclər onun gözlədiyindən də çox ola bilər. Bu vəziyyət müharibənin hazırkı qeyri-müəyyənliyinin açıq şəkildə Rusiyaya qarşı yönəlməsinə səbəb ola bilər. Eyni zamanda Rusiyanın döyüş meydanını genişləndirməsi uğur gətirməzsə, Rusiyanın hərbi gücünün yetersizliyi beynəlxalq aləmdə daha çox nüfuzunu itirməsinə səbəb ola bilər. Ona görə də müharibənin bitməsi ancaq Rusiyanın birtərəfli qərarı ilə, o cümlədən geri çəkilməsi ilə mümkündür və Moskvanın bu məsələdə qalıb gəldiyini göstərəcək elementlər var.

Putin istəsə, Ukraynanın şərqində ilhaq etdiyi torpaqları qazanc hesab edərək təklif etdiyi vasitəçilik təklifləri ilə bu müharibəni bitirə bilər. Lakin hazırda Rusiya bu istiqamətdə heç bir iş aparmır. Bu baxımdan, müharibə 2023-cü ildə bitməyəcək. Ukraynada müharibənin gələcəyi son 20 ildə baş verənlərdən fərqli olmayacaq. Putin birtərəfli qaydada xərcləri hesablayaraq müharibəni bitir-sə belə, beynəlxalq ictimaiyyətin Rusiyaya qarşı siyasi və iqtisadi embarqosu yəqin ki, tezliklə bitməyəcək. Xüsusən də Rusiyaya qarşı iqtisadi embarqonun dərinləşməsi və Qərb ölkələrinin qarşdakı illərdə öz ehtiyaclarını enerji baxımından fərqli alternativlərlə qarşılaya bilməsi Moskvanın heç vaxt istəmədiyi bir vəziyyətdir. Rusiya artıq global diplomatiyada yeni açılışlar edərək tədbirlər görməyə çalışır. Bütün bu hadisələrlə yanaşı, Almaniya başda olmaqla, bir çox Qərb dövlətləri Rusiyanın bu müharibə sayəsində sındırılmasının daha çox problemli sahələr yaradacağını fərqləndirir. 1 ildən artıqdır davam edən müharibə qısa zamanda bitməyəcək, onun regional və sistemli təsirləri hər keçən gün beynəlxalq münasibətlər sahəsində hiss olunmağa davam edəcək.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli “Yeni Müsavat”a deyib ki, Ukraynanın problemi bütün parametrləri ilə - ölkənin birinci şəxsindən tutmuş, hərbi strukturlarda xidmət aparan şəxslərin yerində olması və ya müxtəlif cına-yətlərə bulaşmaları səbə-

bindən meydana gəlib: “Bu amildən istifadə edən Rusiya öz hərbi imkanları ilə Ukraynanın 140 min kilometr ərazisini işğal edib. Təbii ki, Ukraynanın rəhbər şəxslərinin əks-hücumla bağlı səsləndirdikləri fikirlər milyonlarla insanda, Ukraynanı dəstəkləyən qüvvələrdə gözlənti yaradıb. Bu adamlar bəzi məqamlara diqqət etməyiblər. Müharibənin ilk günlərində Ukrayna sürətli şəkildə geri çəkilməyə məcbur oldu. Özü də strateji mövqelərdən geri çəkildilər. Bu müddət ərzində Ukraynanın Rusiya qarşısında duruş gətirəcəyini vəd etmiş ABŞ öz dəstəyini tam gücü ilə göstərmədi. Zaman isbatladı ki, bu yardım yalnız müdafiəyə və maksimum lokal əməliyyatların həyata keçirilməsinə imkan verir. Ukrayna müasir texnologiyalarla təchiz olunarsa, ona canlı qüvvə ilə dəstək verilərsə, bu

halda yaxın gələcəkdə Ukrayna vəziyyəti öz xeyrinə dəyişə bilər. Ukraynaya ABŞ başda olmaqla, dəstək verən dövlətlər yalnız anbarlarda olan silah və texnikaları Ukraynaya ötürməklə işlərini bitmiş hesab edirlər. Nəticədə Ukrayna həmin ölkələr qarşısında mənəvi və maddi baxımdan borclandır. Artıq Zelenski də bunu dərk edib. Görür ki, proses düşündükləri istiqamətə getmir. Anlayırlar ki, əks-hücum üçün çox ciddi dəstəyə ehtiyac var və buna görə dəstəkçilərin cidd-cəhdlərinə baxmayaraq əks-hücum əməliyyatından yayınmağa çalışır. Zelenskinin komandası ABŞ və Qərbin Ukraynanı tora saldığını anlayıblar. Bu mənada Rusiyanın yaxın 30 ildə işğal etdiyi əraziləri Ukraynaya güzəştə gedəcəyinə inanmıram”.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Milli mətbuat günü münasibətilə intellektual yarış keçirildi

“Nar”, 22 iyul - Milli Mətbuat Günü münasibətilə media nümayəndələrini artıq ənənəvi olaraq təşkil olunan intellektual yarışmada bir araya gətirib. 20-dən çox media orqanını təmsil edən jurnalistlər 7 komandada biliklərini yarışdırıblar. Bu ilki yarışmada iştirakçılara 7 tur boyunca milli və dünya mədəniyyətinə, tarixə, texnologiyaya aid müxtəlif çətinlikdə suallar verilib. Bununla yanaşı, komanda quruculuğu oyunları ilə media nümayəndələrinin bir-biri ilə daha yaxından tanış olma fürsəti olub.

Qaliblərin seçimi zamanı həm intellekt yarışının xalları, həm də komanda quruculuğu oyununun nəticələri nəzərə alınıb. Nəticə etibarilə, yarışda qalibiyyəti “Ziya” komandası qazanıb, “Yeni Həyat” komandası 2-ci, “Molla Nəsrəddin” komandası isə 3-cü yerləri tutublar. Qalib komandalara “Nar” tərəfindən xüsusi hədiyyələr təqdim edilib.

“Nar” maariflənməni təşviq etmək məqsədilə müxtəlif sosial layihələr həyata keçirir, eyni zamanda intellektual yarışların dəstəkçisi rolunda çıxış edir. Layihələr haqqında daha ətraflı məlumat üçün: <https://www.nar.az/projects/>

Paytaxt Bakıda son dövrlər moped, skuter, motosikl və velosiped sürənlər ifrat həddə çoxalıb. Kimisi bunu iş üçün, kimisi hobbii, kimisi sağlamlıq, kimisi idman üçün həyat rejiminə çevirib.

Ancaq vəziyyət o yere çatıb ki, bulvarda, səkilərdə sürətlə hərəkət edən skuterlər piyadalara, motosiklet, mopedlər isə avtomobil sürücülərinə təhlükələr yaradır.

Dünyada bu cür kiçikölçü-

Bakı küçələrində motosikl, skuter xaosu

Piyadalar və sürücülər üçün təhlükə - çıxış yolu nədir?

zolaqda hərəkət edə bilərlər. Bizdə isə harada gəldi hərəkət edirlər və ciddi problemlər yaradırlar.

rov “Yeni Müsavat”a danışdı: “Moped, skuter ölkəmizdə idman, əyləncə növü kimi istifadə olunur. Əvvəllər mo-

Qeyd edim ki, qanunvericilikdə elektroskuter və mopedlərlə bağlı xüsusi qadağa mövcud deyil. Hesab edi-

lü nəqliyyat vasitələrini idarə etmək üçün müvafiq sənədlər tələb olunur və onlar xüsusi

Bəs bu məsələ necə tənzimlənməlidir?

Mövzu ilə bağlı nəqliyyat eksperti Eldəniz Cəfə-

tosiklet də idman növü olub, amma geniş yayılmadı və nəqliyyat vasitəsi kimi populyar olmadı.

Son dövrlər xarici ölkələrdə olan yeni texnologiyalar, fərdi mobillik vasitələri bizim ölkəmizdə də gəlib, vətəndaşlarımız, xüsusən də gənclərimiz sürür və nəqliyyat vasitəsi kimi deyil, qeyd etdiyim kimi, sadəcə, əyləncə vasitəsi kimi istifadə olunur. Doğrudur, mopedlərdən artıq onlayn çatdırmalara görə istifadə də sayı artıb, lakin təəssüf ki, təhlükəsizlik məsələləri nəzərə alınmayıb. Çox sayda qaydalar var ki, onlara riayət edilməlidir. Məsələn, skuter dediyimiz elektro samokatlardan istifadə edən vətəndaşlar bilməlidir ki, onların yaşı 16-ya çatmayıbsa, bu elektro skuteri avtomobil yolunda sürmək hüquqları yoxdur, avtomobil yolunda sürürlərsə bunun qaydaları var, məsələn, yalnız avtomobil yolunun sağ kənar yolunda sürülməli, bundan istifadə edən vətəndaşın başında xüsusi şinel olmalı, skuterin önündə və arxasında mütləq qaydada işıqlandırma fənərləri olmalıdır. Avropa ölkələrində artıq bu qaydalar var və qaydaya əsasən elektroskuterlər yolda hərəkət edərsə, onun sürəti saatda 25 km-dən artıq olmamalıdır. Bu qaydalara riayət tələb olunur, amma təəssüf ki, vətəndaşlarımız buna əməl etmir.

rəm ki, bununla bağlı qanunvericilikdə dəyişiklik edilməli, məsələ nizama salınmalıdır.

Moped sürənlər də məsuliyyətsizlik edirlər. Qaydalara əsasən, mopedlər avtomobil yolunda yalnız yolun sağ istiqamətində hərəkət etməli, işıq fənərləri olmalıdır. Təəssüf ki, vətəndaşlar bu qaydalara əməl etmir, qanunvericilikdə boşluqlar olduğundan yol-patrol əməkdaşları da konkret iş görə bilmirlər. Məsələn, mopedlərin nömrəsi, vətəndaşın sürücülük vəsiqəsi olmadığından, onun axtarılmasında, məsuliyyətə cəlb edilməsində problemlər yaranır. Bunun üçün mopedlərdə nömrə-nişan alınması məsələsi ortaya qoyula bilər.

Elektroskuterlərə gəldikdə, hesab edirəm ki, burada xüsusi qanun qəbul etməyə ehtiyac yoxdur. Elektroskuterlərlə bağlı qaydalar dövlət yol polisi tərəfindən media vasitəsi ilə elan edilməlidir. Çünki elektroskuterlər sadəcə fərdi modellilik vasitəsidir, necə ki, məsələn, velosiped, əlillik arabası kimi və sairə. Lakin onunla bağlı da qaydalar elan olunmalıdır. Məsələn, bildirilməlidir ki, elektroskuter necə və harada sürülməlidir və sairə. Bundan sonra isə həmin qaydaları pozan vətəndaşlar sürücü kimi olmasa da, vətəndaş kimi məsuliyyətə cəlb oluna, cərimələnə bilər”.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Bağçalarda loqopedik xidmət təşkil ediləcək

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi bağçalarda loqopedik xidmətin təşkilini təmin edəcək. APA xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Əsasnaməsi”ndə əksini tapıb.

Əsasnaməyə əsasən, a

gentliyin aşağıdakı vəzifələri var:

- təhsil müəssisələrində sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərə tədris prosesində müvafiq şərait yaradılmasının təşkilinə nəzarət etmək;

- rayon, şəhər psixoloji-tibbi-pedaqoji komissiyalarını yaratmaq və onların fəaliyyətini təşkil etmək;

- sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərə tədris prosesində zəruri köməkçi xidmətin təşkilinə nəzarəti təmin etmək;

- nitq pozuntusu olan təhsilalanlara kömək məqsədilə loqopedik xidmətin təşkilini təmin etmək.

Aydın Mahmudov

Bakıda azyaşlını vurub qaçan moped sürücüsü tutuldu

Bir müddət əvvəl Hövsan qəsəbəsində azyaşlı qızı vuraraq hadisə yerindən qaçan moped sürücüsü saxlanılıb. BAKU.WS xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Belə ki, Suraxanı rayonu Hövsan qəsəbəsi, Rüşət Abdullayev küçəsində naməlum şəxs idarə etdiyi mopedlə yolu keçən azyaşlı qızı vurub. Hadisədən sonra mopedin sürücüsü uşağa heç bir yardım göstərmədən hadisə yerindən uzaqlaşdı. Qəzadan sonra ağır xəsarət alan azyaşlının həyatı edilən tibbi müdaxilədən sonra xilas edilib.

Suraxanı Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində qəzanı törədən mopedin sürücüsü, əvvəllər məhkum olunmuş Aydın Mahmudov saxlanılaraq istintaqa təqdim edilib. O, ifadəsində kuryer şirkətlərindən birində işlədiyini və qəzadan sonra polisdən yayınmaq məqsədilə idarə etdiyi mopedi satdığını bildirib.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Siyəzəndə dəhşət - 3 yeniyetmə dənizdə batdı

Iyulun 23-də Siyəzən rayonunun Zarat kəndi yaxınlığında dənizdə 3 nəfər batıb. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) məlumatına görə, nazirliyin “112” qaynar telefon xəttinə Siyəzən rayonu, Zarat kəndi yaxınlığında dənizdə (ən yaxın sularla xilasətmə məntəqəsindən təqribən 30 km aralı, nəzarətsiz ərazi) 3 nəfərin batması barədə məlumat daxil olub.

Məlumatla əlaqədar FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasətmə Dövlət Xidmətinin dalgıç-xilasediciləri axtarışlara cəlb olunub.

Dənizdə boğulanların Zarat kənd sakinləri 16 yaşlı Mehdi Manafov, 17 yaşlı Rəvan Bəşirov və onun həmyaşıdı - Bakı şəhər sakini Nemət Əhmədov olduğu məlum olub. Dünən səhər 17 yaşlı Nemət Əhmədovun meyiti Xəzərin Zarat kəndi ərazisindən keçən hissəsində tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

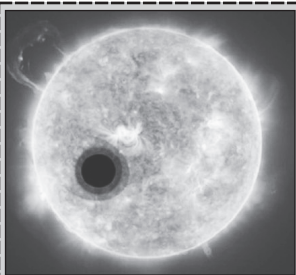
Günorta saatlarında isə nəzarətsiz ərazidə batmış 2008-ci il təvəllüdlü Manafov Mehdi Elgün oğlunun meyiti FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasətmə Dövlət Xidmətinin dalgıç-xilasediciləri tərəfindən tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Axşama yaxın Zarat kəndi yaxınlığında dənizdə ən yaxın sularla xilasətmə məntəqəsindən təqribən 30 km aralı, nəzarətsiz ərazidə batmış 3-cü şəxsin də meyiti tapılıb. 2006-cı il təvəllüdlü Bəşirzadə Rəvan Taciəhməd oğlunun meyiti FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasətmə Dövlət Xidmətinin dalgıç-xilasediciləri tərəfindən tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 126 (8262) 25 iyul 2023

Geomaqnit sahəsi qeyri-stabil olacaq

Kosmik hava durumuna görə, hesabat dövrü ərzində Günəşin fəallığı artıb. Bu barədə Nəsirəddin Tusi adına Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasından məlumat verilib. Bildirilib ki, hesabat dövrü ərzində geomaqnit sahəsinin aktivliyi fasilələrlə G1 səviyyəsinə kimi yüksəlib və qısa müddətli geomaqnit qasırğaları baş verib. Hazırda Kp indeksi 2,33-ə bərabərdir və kosmik hava sakitdir.

Qeyd edilib ki, Günəş küləyinin sürətinin Yüksək Sürətli Zərrəciklər selinin təsiri ilə artacağı gözlənilir. Geomaqnit sahəsi bu gün 4 Kp-yə (aktiv) kimi yüksələ bilər. 25 iyulda Tac Dəliklərindən çıxan Yüksək Sürətli Zərrəciklər Selinin təsiri ilə qeyri-stabil olacağı, 27 iyulda isə yenidən 4 Kp-yə kimi yüksələ biləcəyi proqnozlaşdırılır.

Uruqvay sahillərində iki minə yaxın ölü pinqvin tapılıb

Son on gündə Uruqvay çimərliklərində iki minə yaxın Magellan pinqvininin cəsədi sahilə vurub. Onların ölüm səbəbi müəyyən edilməyib. Pinqvinlərin quş qripinə yoluxmadığı, onların əksəriyyətinin gənc olduğu və açıqdan ölə biləcəyi bildirilib. "Onlar dəmirdə ölüblər. Onların 90 faizi gəncldir, piy ehtiyatları yoxdur və mədələri boşdur", - Uruqvayın Ətraf Mühit Nazirliyindən məlumat verilib. Qeyd olunub ki, bu növ pinqvin Argentinə sahillərində yuva qurur, lakin yayda qida və isti su axtarışında şimala köç edirlər. Onların müəyyən faizi həmişə miqrasiya zamanı ölür, amma bu qədər böyük sayda deyil. Ekoloqlar hesab edirlər ki, ifrat həcmdə balıq ovu gənc pinqvinlərin aclıqdan ölünməsinə səbəb olub.

Rusiyanın ən böyük ruleti hazırlandı

Məşhur aşpaz və televiziya aparıcısı Konstantin İvlev Yekaterinburqda vetçina ruleti hazırlamaq üzrə Rusiya rekordu qırıb.

O, Ural paytaxtına geniş

miqyaslı kulinariya festivalı keçirmək üçün gəlib. Tədbir Yekaterinburqun 300 illiyinə həsr olunub.

Rulet Mayakovski parkındakı böyük səhnədə hazırlanıb. Aşpaza Yekaterinburq

Günəş kremləri dərinə buna görə qorumurmuş

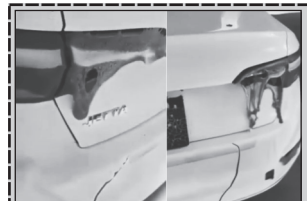
İnsanlar günəş kremindən dərilərinin müdafiəsi üçün istifadə etsələr də, bu, bir neçə yanlış istifadə qaydasına görə gözlənilən qədər özünü doğrultmur. Britaniyanın Kings College Universitetinin alimləri bu qənaətdə gəlib. Alimlərin araşdırmalarına əsasən, dəriyə çəkilən kremin layı çox qalın olmalıdır. Lakin istifadəçilər buna əməl etmirlər. Bir çox insan SPF kremlərdən ehtiyatla istifadə edir ki, onun səmərəliliyi aşağı faizə düşsün. Əslində əmsalı SPF 15 olan kremlərin təsiri günəş şüasından qorunmaq üçün kifayətli sayılsa da, təcrübədə əmsal 30-50 arası olan daha güclü kremlərə ehtiyacın yarandığı üzə çıxır.

Əslində isə Günəş şüası altındakı insan 6 çay qaşığından az olmayan miqdarda krem tətbiq etməlidir. Bu, hər sm dəri üçün 2 mq krem deməkdir. Kremin qurumaması üçün onu evdən

çıxmamışdan 15-30 dəqiqə əvvəl çəkmək lazımdır. Lakin çıxandan sonra kremi təkrar tətbiq etmək lazımdır. Ümumiyyətlə kremi hər iki saatdan bir tətbiq etmək tövsiyə olunur.

Kulinariya Kollecinin tələbələri kömək ediblər.

Ruletin çəkisi 41,5 kq təşkil edib. Uralların coşqun alqışları altında Rusiyanın Rekordlar Kitabının baş redaktoru aşpaz İvlevə müəyyən edilmiş rekordu təsdiq edən diplomu təqdim edib.

ABŞ-da istidən avtomobillər əriyir

ABŞ-ın Arizona ştatında hazırda dəhşətli istilər müşahidə olunur. Məlumat görə, bölgədə havanın temperaturu müsbət 50 dərəcəyə qədər qalxıb. Qızmar günəş şüaları avtomobillərin bəzi hissələrini əridir. Müvafiq görüntülər sosial şəbəkələrdə yayılıb. Bildirilir ki, asfalt örtüyünün həddən artıq isinməsi küçə heyvanlarının pəncələrini yandırır. Onları qorumaq üçün bəzi amerikalılar xüsusi "ayaqqabılar"ın hazırlanmasını təklif edirlər.

Smartfonlarda yeni "xəstəlik" tapıldı - sürətlə yayılır

Son bir həftə ərzində bütün dünyada smartfon istifadəçiləri cihazın ekranında sirli yaşıl, ağ və ya çəhrayı zolaqların peyda olduğunu bildirirlər. Xətt adətən bir və ya bir neçə ədəd olur. Məlumat görə, "pandemiya"nın miqyası getdikcə böyüyür, dünyanın müxtəlif ölkələrindən gələn şikayətlərin sayı artır. Lakin bu fenomenin aydın izahı tapılmır. Fərziyyələrdən biri bunun mexaniki zədələnmə, digəri isə istehsalçı səhvi ucubətindən baş verməsidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Polşada olan Velna və Nelba çayları bir-biri ilə 90° ilə birləşir və maraqlıdır ki, həm də qarışmırlar.
- * Stavropolda "45-ci paralel" küçəsi var. Doğrudan da, bu küçə 45 - lik paralelə uyğun gəlir.
- * Seybel adası yeganə adadır ki, hərəkət edir. Onun hərəkət sürəti 200m/ildir.
- * Sidney və Melburn şəhərləri Avstraliyanın paytaxtı uğrunda mübarizə apardıqlarından yeni paytaxt Kanberra hər iki şəhərdən eyni uzaqlıqda yerləşir.
- * Kiribati Respublikası bütün yarımkürələrdə yerləşən yeganə dövlətdir.
- * Nepalda vaxt qonşu ölkələrdən 15 dəqiqə fərqlidir.
- * Kanada yerli xalqların dilində "kənd" deməkdir.
- * Abxaziyada vaxtla qrup şəklində Qafqaz zənciləri yaşayıblar.
- * Rəsmi olaraq Tayvan Rusiyanın Tuva Respublikasını özünün ərazisi hesab edir.
- * Kanadanın Manikuaqan gölündə yerləşən Rene-Levaser adası sahəsinə görə gölün özündən böyükdür.
- * İsveçin İtterbiyu kəndi yeganə yerdirdir ki, onun adı ilə 4 kimyəvi elementi adlandırılıb: İttri, İtterdi, Terbi, Erbi.
- * Nauru dövlətinin rəsmi olaraq paytaxtı yoxdur.
- * Çin 4 saat qurşağında yerləşsə də, faktiki olaraq 1 saat qurşağından istifadə edir.
- * Dünyanın qeyri-rəsmi ən kiçik dövləti Silend neft platformasında yerləşir.
- * Vatikan ilk dəfə 1992-ci ildə Yerin Günəş ətrafında fırlandığını rəsmi olaraq qəbul etmişdir.

Dünyanın ən bahalı "Barbi" gəlinciyi inanılmaz qiymətə satıldı

Tarixin ən bahalı "Barbi" gəlinciyi "Christie's" hərrac evində 302,5 min dollara satılıb. Belə yüksək qiymət oyuncağın çox nadir çəhrayı brilyantlı boyunbağı taxması ilə bağlıdır. "Barbi" üçün unikal bəzək əşyası avstraliyalı zərgər Stefano Kanturi tərəfindən yaradılıb. Qeyd olunur ki, gəlinciyin satışından əldə olunan gəlir Döş Xərçəngi Fonduna bağışlanıb.

Yayda soyuq pivənin ziyanı

Soyuq pivo, şərab və buzlu kokteyllər susuzluğa və istilik zərbəsinə səbəb ola bilər. Bunu rusiyalı narkoloq Aleksandr Polikarpov deyib. "Yayda alkoqolun əsas təhlükələrindən biri susuzluqdur. İsti havalarda susuzluğu yatırma riski xüsusilə yüksəkdir. Biz daha çox tərləyirik, yüksək temperatur səbəbindən bədən çox qızır və bütün daxili orqanlar artan stresslə işləyir. Buna alkoqol əlavə etsəniz, vəziyyət daha da pisləşəcək", - Polikarpov bildirib.

Onun sözlərinə görə, spirt susuzluğu artırır, ürək-damar sistemini yükləyir və su-duz balansını pozur: "Alkoqol sidikqovucu kimi fəaliyyət göstərir və böyrəklərin daha çox işləməsinə səbəb olur. Bu, orqanizmin hüceyrələrində mayenin sürətlə itirilməsinə gətirib çıxarır və maye ilə yanaşı həm vitamin, həm də minerallar itkisi baş verir".

Qanada evindən külli miqdarda pul oğurlanan nazir istefa verdi

Qana Prezidenti Nana Akufo-Addo evindən külli miqdarda pul oğurlanan kanalizasiya və su ehtiyatları naziri Sesiliya Abena Dapaanın istefasını qəbul edib. İstefaya səbəb iki işçinin Abena Dapaanın evində saxlanılan bir milyon dollar, 300 min avro və bir neçə milyon sadi oğurlaması məlum olduqdan sonra yaranan qalmaqla olub.

Belə ki, Afrika ölkəsi üçün belə əhəmiyyətli bir məbləğin mənşəyi suallar doğurub. "Vəziyyətə aydınlıq gətirmək və faktları müəyyən etmək üçün dövlət xidmətləri ilə tam əməkdaşlıq etmək niyyətindəyəm", - Dapaa bəyan edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məmmədli"nin kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 1914

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500